

OMUL CARE A VĂZUT MOARTEA

Comedie în 3 acte de VICTOR EFTIMIU

An cu an, d. Victor Eftimiu nu încetează, de a ne uimi. Ardoarea sa creatoare răscolește mileniile și scrutează erele umane, recrează epopeile națiunilor și fecundează legendele, și când, ostenit de o peregrinațiune fără pereche în literatura românească, se așează pe o piatră kilometrică, cel dintâi fapt cotidian care-i cade sub priviri, un individ care trece, ceea ce pentru oricare altul e searbăd și incolor, capătă deodată pentru d-sa o semnificație totală și strângând la pieptul său noua achiziție cu aceiași pasiune cu care a purtat spre stele pe Antigona sau pe Prometeu, pornește spre o nouă realizare de artă și spre noi triumfuri optime. Fecunditatea sa într-o țară de diletanți și de puturoși, a fost socotită ca o sfidare și profunda sa dragoste de oameni, căreia în fiecare din operele sale îi înalță un imn sonor, n-a fost răsplătită de oameni cu aceiași măsură. După fiecare nouă premieră, variate cantități de injurii se revarsă asupra d-sale, la început surprinzătoare și delectabile pentru dulcea noastră țigănie bucureșteană, azi ele nu mai impresionează pe nimeni. Fiind că d. Victor Eftimiu care timp de cincisprezece ani de zile a fost animatorul întregii vieți teatrale și artistice românești, a devenit clasic. Un vagabond — soi de Christ în halat de baie, de Prometeu de subprefectură, pătrunde, datorită unui palid divers într-o familie burgheză de provincie, zgâlțâie oamenii și împrumută o viață miraculoasă lucrurilor, stârnește energiile și înfloresc inimile cu stigmatele pasiunii și ale sacrificiului, pe cei răi și trufași îi umilește, iar celor buni le întinde punți de aur și le așterne culcușuri de puf, înnoadă și deznoadă, face și desface și clădește cu mâinile lui pe cari mai dănuiesc cicatricele găurilor de piroane, o lume vastă cât universul, modelează din lut, din apă și din suflul lui o umanitate proaspătă, înduioșată și împăcată, după ce deasupra argilei gata să capete chip de om, a lăsat să cadă o lacrimă din cele cari au picurat pe buretele sutașului, îmbibat cu oțet amestecat cu apă. A, miracolul acesta al crucificării și al Redempțiunii, reconstituit între ceasornicul, cu cuc și pantoful brodat pe canava în care se odihnește ceasornicul cu lanț de aur al d-nului Filimon — iată cea mai originală și mai patetică realizare de artă pe care am văzut-o de zece ani încoace. Sub masca lichidă a înecatului salvat, sau sub bretonul cârlionțat al falsului nepot din Basarabia, „Omul care a văzut moartea” este același personaj evanghelic, super-pământean și subterestru, mirosind a crini și a mormânt, scânteietor și macabru, transfigurație și putrefacție, imn de iubire și de eternitate, înecat în funebra lozinci a zădărniciilor tuturor zădărniciilor. D. Tony Bulandra a înțeles admirabil acest lucru. A fost dea lungul fabulei un profet cafeniu, plângăreț, zgâit, cu pletele năclăite de mătasea broaștei și cu gura plină de nomol în actul întâi, apoi lunar, cu nu știu ce fluiditate opacă în ochii-i cailor au întrezărit tărâmul celălalt, cu nu știu ce rictus de noroi sub jovialitatea-i prefăcută în actul următor pentru a culmina, în scena sa finală, pironit la zid — de răutatea semenilor, învăluit în lumina portocalie a proiecteurului... Cu capul lăsat pe un umăr, în poza aceea sublimă și sfâșietoare a tuturor Agonizanților, de la primele fraze ale admirabilei incantațiuni cu care-și termină rolul pe scenă și pe pământ, începuse să se decoloreze și să se dematerializeze — parcă la un moment dat picioarele nu-i mai atingeau podelele, în vreme ce cu o voce profundă, muzicală și vibrând de toate vibratilitățile inimilor noastre, își lua pentru a doua oară rămas bun de la oamenii care nu l-au înțeles, nici de data aceasta. D. Maximilian a fost magistral - nu există alt cuvânt pentru a caracteriza amestecul de grandilocvență și de

bufonerie, de umanitate și de duioșie, de rățoieli și de jertfire de sine, de afecțatie și de simplitate.

„OMUL CARE A VAZUT MOARTEA”

s'a jucat întâia oară la Teatrul Național din Cernăuți, la 29 Mai 1928,
în regia domnului VICTOR ION POPA, directorul Teatrului Național

DISTRIBUȚIA:

Alexandru Filimon	D-nul CEZAR ROVINȚESCU
Domnul Leon	G. BÂCLEȘANU
Jorj	I. CAZABAN
Vagabondul	I. CERNEA
Doamna Filimon	D-na EC. MIRONESCU
Domnișoara Alis	D-șoara ANTOANETA CĂLINESCU

La București, premiera a avut loc la 12 Septembrie 1928, la Teatrul Regina Maria,
cu domnii: V. MAXIMILIAN, (Al. Filimon); TONY BULANDRA, (Vagabondul);
I. TALIANU (D. Leon); D. FINȚI (Jorj); D-na TANTZI ELVAS (Raluca Filimon)
și d-ra CORINA BARBU (Alis Filimon)

ACTUL I

Provincie, — În casa domnului Alexandru Filimon, Cucul din ceasornic cântă de patru ori. Doamna Filimon brodează, domnișoara Alis citește la fereastră.

DOAMNA: Ai văzut ce repede s-a trecut anul ăsta liliacul ?

DOMNIȘOARA : Anul trecut a fost mai răcoare, a ținut aproape tot Maiul.

DOAMNA : De-ar tine salcâmi mai mult, să mai fie puțină primăvară. Așa, prea intrăm deodată în vară. Ție-ți place dulceață de salcâm ?...

DOMNIȘOARA : Ce idee, mamă !...

DOAMNA : Nu știi ce plăcută e iarna, când arde focul în sobă. Mănânci o linguriță și ai toată primăvara pe cerul gurii.

DOMNIȘOARA : Cum, mamă și la iarnă tot la gura sobei o să stăm, vorbind de vreme și așteptând să înflorească salcâmi ?...

DOAMNA : Dacă așa a lăsat Dumnezeu !... (doamna brodează, domnișoara citește).

DOMNIȘOARA : Mamă, tu ce crezi, am să mă mărit eu vreo dată?...

DOAMNA : Auzi vorbă !,.. Fată frumoasă... singura la părinți... zestre pentru cinei fete... Cum se poate să vorbești așa, maică ?..

DOMNIȘOARA : Vezi că anii trec...

DOAMNA : Mult a fost, puțin a rămas...

DOMNIȘOARA : Eu văd că lucrurile s-au oprit în loc...

DOAMNA : Ce grăbiți sunt tinerii să treacă vremea! Nu ești bine așa ? Nu ești sigură de viitor ? Jorj te iubește... tu-l iubești.

DOMNIȘOARA (continuând): Dumneata vrei, tata vrea și uite, eu tot acasă stau... citesc la fereastră. Dumneata brodezi, tata stă pe malul gârlei, cu undița în mână, ca acum un an, ca acum doi ani, „cum trei ani!...

DOAMNA : Ce-ai citit tu acolo ?...

DOMNIȘOARA ; Un roman nou... Vai, câte lucruri se întâmplă numai într-o săptămână ! Aici stau cu lunile, cu anii... și nimic... Aceiași viață monotonă... Parcă mă văd la anul, tot așa, cu o carte în mână la fereastră și-n vremea asta, lumea s-a schimbat, oamenii au trăit, în cărți, în viață... Au călătorit... au iubit... au suferit... Și eu în vremea asta am visat, am așteptat... numai am visat...

DOAMNA : Oraș de provincie... (brodează. Domnișoara citește),

DOMNIȘOARA : Și, nu se întâmplă nimic, luni întregi... ani întregi... (după o altă pauză) De ce nu ne-am mutat noi la București ?

DOAMNA : întreabă pe Alexandru. Eu totdeauna i-am spus. Slavă Domnului, la București nu sunt mulți să aibă averea noastră... El n-a vrut... spunea că i-e frică de orașele mari... că nu e de el Capitala... că, acolo nu l-ar lua lumea în seamă.

DOMNIȘOARA : Parc' aici îl ia cineva în seamă... Se mulțumește să prindă pește toată ziua,.. Vezi, și el e de vină că d. Leon tot întârzie să-și dea consimțământul.

DOAMNA : El, lasă, că acum o să se lămurească toate...

DOMNIȘOARA : Crezi ?

DOAMNA : Firește. Peste câteva zile o să fie alegerile comunale. Domnul Leon se face primar... Vrea de multă vreme asta... De bucurie, are să te ceară pentru Jorj, să vezi...

DOMNIȘOARA : Dar vezi că și tata are o lista... Candidează și el la Primărie.

DOAMNA : Ei, asta e un fel de glumă. A candidat și el, ca să nu spunem noi că nu face nimic... Așa se fac propagandă, cu undița în mână ?... (pauză) Știi că el nici măcar o decorație n-are până acum... (iar tăcere, pe urmă zgomote, afară) Da ce e ?

DOMNIȘOARA : O grămadă de lume, vine spre casa noastră... (Doamna duce la fereastră) E și tata în mijlocul lor... Da ce e asta ?... Abia poate să meargă... îl țin doi inși... Mai e cineva care nu poate să meargă.

DOAMNA (speriată) : Doamne, ce s-o fi întâmplat...

DOMNIȘOARA : Tata s-a oprit... Vorbește cu lumea... Parcă le-ar povesti ceva...

DOAMNA : Hai și noi... doamne ferește...

DOMNIȘOARA : Mamă, uite și pe Jorj în grup... se desprinde... vino încoace...

DOAMNA : Cum ai tu răbdare să mai stai ?

DOMNIȘOARA : Nu pare să fie ceva grav... o nenorocire se arată altfel... Uite, lumea a-nceput să plece... Tata vinen'coa... El și celălalt om. Nu-l cunosc... tata l-a apucat și-l ajută să meargă... (Soneria) Trebuie să fie Jorj (intra. Jorj). Sărut mâinile Doamnă Filimon ! Bonjour Alis... Închipuți-vă că tot orașul vuește... Domnul Filimon a scăpat un om de la înec... Sânt uzi learcă amândoi !...

DOAMNA : Vai de mine... Să-l duc în iatac, să-l schimb, să nu răcească... (ese).

DOMNIȘOARA : Cum s-a întâmplat ?...

JORJ : N-am, înțeles bine... Un om a căzut în gărlă, sau s-a aruncat el singur, tocmai lângă locul unde pescuia domnul Filimon... Atunci, dânsul repede, în apă, l-a scos la mal !... E admirabil!...

DOMNIȘOARA : Neprevăzut... nu mi-aș fi închipuit nici-odată...

JORJ : Fapta asta a entuziasmat pe toată lumea... înțelegi și tu... e un eveniment !... Mă duc să-i spun lui papa. Dacă nici asta nu l'o hotărî, atunci s-a isprăvit, fugim amândoi !...

DOMNIȘOARA : Fugim _ cu voia tatei și a mamei...

JORJ : Bineînțeles!... Au revoir !...

DOMNIȘOARA : Spune-i și vino, da ?

JORJ : Viu... Trebuie să mărim importanța faptului... Am să umplu tot târgul... Pa !

DOMNIȘOARA : Pa !... (ese Jorj. S-aud glasuri, intră doamna și domnul, în halat)...

DOAMNA : Stai... așează-te aici ! Strânge bine halatul...

DOMNIȘOARA : S-aduc pantofii (intră alături).

DOAMNA : Cum se poate așa imprudență ! Auzi ! Auzi !...

DOMNUL : Da, lasă, frate !... Ei, ast'acum !

DOAMNA : Puteai să răcești... O congestie, doamne ferește. Auzi ! Auzi !... Să se arunce în apă, ca să scape un vagabond ! Da nu te-ai gândit la noi, nu te-ai gândit la sănătatea ta !...

DOMNIȘOARA : Nu mai e nici un pericol... (a trecut la stânga Domnului, Mama e la dreapta; domnul iluminat, se uită pe rând la fiecare, triumfător și ștrengar).

DOMNUL : Hai, ce ziceți ? Să mai poftească și alții la primărie... Da ! Da ! Să vedem dacă o să mai rămâie vre-un candidat în fața mea, să-l întreb: d-ta pe cine-ai scăpat de la moarte ? Dumneata pentru cine ți-ai pus viața în primejdie ?...

DOAMNA : Ei și tu, la ce te gândești acum !...

DOMNUL : Da, firește, că mă gândesc ! Când l-am văzut pe nenorocit aruncându-se în apă, și m-am repezit să-l scot, nu m-am gândit decât la fapta omenească... M-am asvărlit în valuri, am înaintat... apa ne lua pe amândoi, îl țineam bine cu o mână... cu alta înotam. El nu se lăsa. Dar nu mă lăsam nici eu ! M-am luptat cu el, cu elementele. L-am scos la mal...

Acolo ne-au găsit pe amândoi... Toți care au văzut, aveau ochii plini de lacrimi... „Bravo ! Bravo! Ba unul a spus : „Trăiască domnul primar al nostru". Și atunci m-am gândit că peste câteva zile sunt alegerile comunale... „Vox populi, vox dei" Ce-a strigat omul acela într-un moment de entuziasm, va fi, până; diseară, sentimentul unanim al urbei noastre... Eram un candidat ca oricare altul..., acuma... e-hei, acuma!...

DOAMNA : Ai dreptate... Ai dreptate... Să-ți aduc ceaiul... (ese)

DOMNUL : Să mai poftească și ceilalți candidați... Să mai poftească și domnul (face un semn arătător cu ochiul) să mai facă mofturi... Auzi... auzi... Asta e fată să-i fac dumnealor mofturi ?, Să le vedem nobleță... să vedem cât le prețuiește știința, față de isprava bătrânului... Îl iubești mult, hai ?... (domnișoara lasă ochii jos, afirmativ) O să-ți-l dau, n-avea grijă... E un băiat de ispravă... cu el o să ne-nțelegem bine noi... Și domnului Leon o să-i vie mintea la! cap, e-hei ! Când o vedea el cine-i va fi cuscru... Când! m-o vedea și primar, n-o să-i mai dea mâna... Se lasă el greu — dar până diseară... multe se schimbă... (întră doamna cu ceaiul).

DOAMNA (entuziasmată) : Bine, dragul meu. dar ce-ai făcut tu e o faptă mare !... Așa ceva... un lucru sublim...

DOMNUL : Ei, asta-i acum ! Da ce te găsi entuziasmul dintr-o dată ?...

DOAMNA : Mi-a trecut emoția... grija de sănătatea ta... Am răsuflat... Acuma mă gândesc mai bine și văd măreția faptei tale... De altfel vorbeau și în bucătărie... te laudau toți... Spuneau : Conașul o să fie decorat !...

DOMNUL (fetei) : Pe ea totdeauna a impresionat-o ce spun slugile... Oricât aș susține eu un lucru, orice aș face, până n-am aprobare de la bucătărie, n-are nici o importanță... Lasă nu te supăra !... Ai dreptate... (fetei) Are dreptate. Slugile reprezintă opinia publică... Prin alte slugi, ele știu ce se vorbește în casa de peste drum : Vox populi, vox dei !... Dar nenorocitul ăla ce face ?

DOAMNA : S'a uscat și el... O să-i dăm să mănânce ceva...

DOMNUL : Știi ce... Să ia un ceai cu noi, aici... E drept, e un vagabond, dar pentru odată, nu strică... Te pomenești că vine cineva... ne vede cu el la masă... face impresie bună... (ese mama) mai ales în ajunul alegerilor... Eu am fost întotdeauna un om popular... Vreau să spun un democrat... Asta impresionează masele... O mână întinsă unui om de rând se întoarce cu trei voturi înapoi... (întră doamna cu vagabondul) Poftim, tinere, poftim. (Vagabondul mai are părul și barba ude, lipite și e îmbrăcat într-un Halat lung). Ia stai colea, să te vad... ia adă-i o ceașcă de ceai... (domnișoara toarnă) Pune-i și rom mult— (doamna toarnă rom) Ia, deschide fereastra... , aud murmure... poate vrea să-l vadă cineva... (domnișoara se duce la fereastră) Să ne vadă... de !...

VAGABONDUL: Vă rog... nu... n-aș dori...

DOMNUL : Bine... bine... Se jenează, băiatul... (Domnișoara închide fereastra. Vagabondul bea ceai) Ei ce zici ? Nu strică puțină fierbințeală, după dușul de adineauri... Ti-e mai bine ?...

VAGABONDUL : Oarecum...

DOMNUL : Ia stai, frate noi îi dăm să bea ceai și omului i-o fi foame...

DOAMNA : O să-i aducă și ceva de mâncare... Am spus eu jos... (sună).

DOMNUL : Ești de prin locurile noastre, tinere ?

VAGABONDUL : Oarecum... (bea și tace)

DOMNUL : 'Ei, ce zici ? Așa, e, că e bine să trăiești ?... Ce senzație curioasă, plăcută, trebuie să fie să te întorci la viață !... Mai mult decât a fi un nou născut ! Ce știe un nou născut ? El nu poate aprecia bine facerile naturei. Dar un om care a mai trăit ? E-hei !... Spune drept, trebuie să simți ceva, coala, în colțul inimei), pentru mine, hai ?... Așa... puțină dragoste filială? Pentru bătrânul care și-a pus viața în primejdie... spune drept...

VAGABONDUL (lăsând ceașca goală pe tava doamnei) : Merci!...

DOMNUL (cam decepționat) : Nu prea ești vorbăreț, tinere...

DOAMNA : Poate că Domnul nu se simte încă bine... (trece la ușa unde a auzit zgomot de farfurii și ia tava cu mâncare din mâinile servitoarei) Dar dacă mănâncă puțin... Vrei să guști din șunca asta...

VAGABONDUL : Da... Mulțumesc... (mănâncă, Domnișoara îi toarnă vin)

DOMNUL : Te vedeam eu pe pod... Dădeai târcoale... Nu mi se părea lucru curat. Da' tot nu credeam că vrei să te arunci... (fiindcă tânărul nu prea pare curios, Domnul vorbește familiei) Eu stam lângă un tufiș cu undița întinsă. El nu mă vedea... începuse pluta să tremure. „—Hait, zic. S-a prins!” Când deodată, pleosc ! Dumnealui se aruncase unde e apa mai adâncă și vârtejul mai ticălos. Asta nu e baie, zic, că a intrat îmbrăcat... Așteptam să iasă la suprafață. Nimic. Îmi scot haina, îmi întorc buzunarele pantalonilor pe dos și svârrr In apă ! Restul v-am povestit mi se pare... La vârsta mea, orice s-ar zice, nu e lucru frumos, nu ?

DOMNIȘOARA : Vai, tată... dar ce-ai făcut tu... e... cum să spun... măreț... sublim... N-ași fi bănuț niciodată... un om așa, de liniștit, de cumpănit... O să fie cea mai mare mândrie a vieții mele !...

DOMNUL : Toate bune, numai că junele nu prea pare entuziasmat. Hai, neiculiță, o vorbă de mulțumire... un semn de bucurie... ce dracu ! Doar ți-am scăpat viața !...

DOAMNA : E încă emoționat...

DOMNIȘOARA : Dar când1 și-o veni bine în fire...

când și-o da seama... să vezi ce recunoscător o să-ți fie !...

VAGABONDUL : Pardon. N-am nici o recunoștință de dat !...

CEILALȚI TREI : Cum?...

VAGABONDUL : Desigur. N-am cerut nimănui să mă scape. Când am vrut să mă înec, știam ce fac, N-am căzut din greșeală. Dumneata singur ai spus că tot dădeam târcoale, căutând locul mai adânc. Ai sărit după mine fără să mă întrebi. Mi-ai încurcat toate socotelile. (bea un pahar cu vin)

DOMNUL : Ce, băiatule, aiurezi ?...

VAGABONDUL : Nu, n-aiurez. Umblam eu de mult să-mi fac seama. Aveam motivele mele. N-o făceam din plăcere, te asigur. Dumneata vii, nepoftit și mă readuci într-o lume de care eram sătul până-n gât.

M-ai întrebat ?

DOMNUL: Ei ast' acum !

VAGABONDUL : Sau poate greșesc eu. Poate că dumneata cunoșteai necazurile mele, te-ai gândit cum să le curmi și-atunci te-ai hotărât să faci o faptă bună. In

cazul acesta, îți mulțumesc din toată inima. (se scoală) Vă mulțumesc din toată inima, Doamnă Sărut mâinile, domnișoară !

DOMNUL : Stai, stai că nu-nțeleg !...

VAGABONDUL : Te-ai gândit așa : nenorocitul ăsta s-a săturat cu mizeria și-și face de cap. Las' că-l scap eu și de moarte și de mizerie !...

DOMNUL : Ba să mă ierți !... Nu m-am gândit la așa ceva !... Am văzut un om care se îneacă, am sărit după el și atâta tot!

VAGABONDUL : Atunci dă-mi voie să-ți spun că rău ai făcut. Lucrurile n-or să se sfârșească așa, cu una cu două. Ți-ai luat o responsabilitate grea, domnul meu...

DOMNUL (se scoală izbucnind) la slăbește-mă, nenișorule, ce mă tot fierbi de un sfert de ceas... (se plimbă) Auzi dumneata ! Așa ceva nu s-a mai pomenit... Îmi las eu bunătate de undiță — ce undiță, nevastă, fetiță, liniște, ca să... (strănută) Uite c-am și răcit, na !...

DOAMNA : Ți-am spus eu, vezi... Doamne... Doamne... la stai... (domnișoarei) Mai adu un ceai. Adu alt halat... la stai... Liniștește-te !... (ese domnișoara)

DOMNUL : Ce să mă liniștesc, că m-am scos din răbdări !... Auzi Dumneata ! Vine să-mi fac poliloghii... Să-mi las eu casa mea, eu, om așezat, cu avere', fără griji, candidat la primărie, cu fată de măritat... cu unelte de pescuit... să zic adio vieții (strănută iar) să iau guturai pentru dumneata !... Da" cine ești dumneata, domnule ? Da ce bine mi-ai făcut d-ta mie, domnule ?... O haimana... un descreierat... un bătut de Dumnezeu.! Te scot de la înec, te aduc în casa mea, îți dau să mănânci, să bei, te îmbrac în bunătate de halat și dumneata vii să mă judeci !... Da lasă-mă'n pace, domnule, da vezi-ți de treabă, domnule, cară-te de aici, ieși afară, domnule, du-te dracului!... (strănută, se așează, Doamna îl învelește. Pauză).

VAGABONDUL : „Du-te dracului" este o expresie oarecum învechită. Ea nu rezolvă nimic. Am vrut să mă duc dracului odată și nu m-ai lăsat. A doua oară n-am poftă să mai încerc; nu atât din cauza sentimentului de necunoscut și de eternitate, cât din pricina senzațiunei de greață pe care am avut-o între pod și gârlă... Dumneata n-ai putut avea această senzațiune, deoarece n-ai luat contact cu lichidul în mod vertical, ca mine, ci ai venit agale, de la țărm, deci orizontal, fără violență și oarecum sportiv...

DOMNUL : Mie te rog să nu-mi faci conferințe. Spune-mi pe șleau : ce poștești ?)

VAGABONDUL : Eu nu poftesc nimic ; dumneata ce-ai poftit când te-ai amestecat în socotelile mele ?

DOMNUL : Cum, nenorocitul, eu te scap de la moarte și...

VAGABONDUL : Pardon... N-am cerut asta nimănui. Din partea dumitale a fost un gest precipitat, oarecum indiscret.

DOMNUL : Na-ți-o ! indiscret !

VAGABONDUL : Desigur. Și sper că ai să tragi consecințele.

DOMNUL : Auzi ! Consecințele !...

VAGABONDUL : Adică te vei îngriji de soarta mea de aci înainte. Eu n-am fost vrednic să-mi rezolv singur chestia existenței. Nepriceperea, ghinion, nu știu. Toate eforturile mi-au fost zadarnice. M-am săturat de foame, de nopți nedormite, de frigul iernii, în sfârșit, de tot ceea ce comportă mizeria. Din vocabularul meu vei înțelege că nu sunt un vagabond de rând. Am oarecare educațiune, oarecare instrucțiune. Dar n-am avut noroc. Nici familie, nici prieteni, nici — ceea ce e mai important — ocupațiune. Nu sânt făcut să lupt cu viața. Mi-a fost foarte greu, până (azi să satisfac exigențele cotidiene și să întrețin făptura mea oarecum lunguiață. Băiat cinstit, de altfel, într-o zi poate să-mi găsesc vocația. Depinde de d-ta...

DOMNUL : Iar începi !...

VAGABONDUL : Nu încep. Sfârșesc. În pieptul meu crește un val de recunoștință pentru d-ta. Nu atât pentru ceea ce ai făcut cât pentru ceea ce vei face. Un sentiment de recunoștință, unit cu o afecțiune filială.

DOMNUL : Ce tot spune ăsta ?...

VAGABONDUL : Nu ești dumneata părintele meu ? Nu mi-ai dat viața ? Cum aş putea să te socotesc altfel decât un părinte. Tată ! tată ! (se repede la el și-l îmbrățișează. Apoi se repede și la doamna) Mamă ! Mamă ! (intră domnișoara cu ceaiul) Surioară ! Surioară ! (Domnișoara scapă tava)

DOMNUL : E nebun, pe onoarea mea ! Cine m-a pus să scot smintiții din gărlă ?!

VAGABONDUL (se așează pe un fotoliu) : Eu nu mai plec din casa asta... Uite familia mea, pe care o visam,... fără mamă, fără tată, mi-am găsit părinții.

Doamne, cât sunt de fericit! (Plânge sus ca un răstignit. Toți îl privesc, se privesc).

DOMNUL : Uite ce e, băiatule, asta, e foarte frumos din partea dumitale, dar noi mai avem și altceva de făcut... la dă-te jos de-acolo !... Fă bine și caută-ți de treabă. Du-te cu Dumnezeu... Ai mâncat, ai băut ce mai vrei ?...

VAGABONDUL (s-a dat jos și s-a instalat în fotoliu) De mâncat, câteodată, am găsit eu și la alții...

DOAMNA : O să-ți dăm și un rând de haine, de-ale dumnealui...

VAGABONDUL (plângând) : Și haine mi-au dat câte odată...

DOMNIȘOARA : O să-ți dăm și o pereche de ghete...

VAGABONDUL (tot plângând): Și ghete mi-au dai câte odată...

DOMNUL : Ei bine, dragă, doar n-ai vrea să-ți dau toată casa !...

VAGABONDUL : Nu toată casa. Numai o odaie. Unde dorm eu la noapte ? Ce mănânc eu mâine ? Cu ce mă îmbrac peste șase luni ? Vezi, întrebările astea m-au chinuit pe mine, și dezlegarea lor am căutat-o în fundul apei...

DOAMNA (soțului) : Dragule, să facem ceva pentru el...

DOMNIȘOARA : Da, tată... Mai ales căi tot orașul a aflat des fapta ta ! Mi-au spus jos că nu se vorbește decât de asta... S-au adunat sute și mii de oameni... Vin să-ți fac manifestații cu steaguri și muzică...

DOMNUL : Bravo !...

DOMNIȘOARA : Poimâine te aleg primar.

DOMNUL : Bravo !

DOMNIȘOARA : E un tânăr cum se cade — nu-l putem lăsa așa !

VAGABONDUL : Mulțumesc, domnișoară. Ai o inimă de aur...

DOMNUL : Bine frate să-i facem... nu zic ba... dar e vorba știu eu ce-o fi vrând ? Ce vrei, domnule ?

VAGABONDUL : Ceva oarecum definitiv...

DOMNUL : Adică cum ?...

VAGABONDUL : Ceva care să mă lege pentru totdeauna de Dvs.... uite domnișoara... mi-ar plăcea s-o iau de nevastă !

CEILALȚI TREI : Ce ! Cum ? Aud !

DOMNUL : Ai căpiat ! la scoateți gărgăunii ăștia din cap !...

VAGABONDUL : Asta ar rezolva toate... Ce bine ne-am simți cu toții în sânul familiei ! Să fii de două ori tatăl meu... Tată ! Mamă !

DOMNUL : V-am spus eu că e nebun...

DOMNIȘOARA : Acum văd și eu.. Domnule, D-ta...

VAGABONDUL : Cum, domnișoară ? Și eu care credeam...

DOMNUL : Ce credeai, nene, ce credeai ?...

VAGABONDUL : Simțeam un fior pentru fiica Dvs. De altfel și d-ta, domnișoară m-ai privit din primul moment cu niște ochi...

DOMNIȘOARA : Te-am privit cu ochii milei, domnule !

VAGABONDUL : Nu era milă... era altceva... ți-ai creat obligații... Trebuie să tragi consecințele ! O copilă nevinovată nu se uită așa la un tânăr oarecum dezbrăcat !

DOMNUL : M-a înnebunit ăsta cu „oarecum” !

VAGABONDUL : Totul e relativ. Noi vorbim aici de o jumătate de ceas și n-am rezolvat nimic. Nu vreți să-mi dați pe Domnișoara ?...

DOMNUL : Dar nici prin gând nu-mi trece...

DOAMNA : Domnule, inima fiicei mele e dată... iubește un tânăr din oraș, de bună familie...

VAGABONDUL : Și eu sunt de familie bună...

DOAMNA : E aproape logodită...

VAGABONDUL : Se poate deslogodi...

DOAMNA și DOMNIȘOARA (exasperate) : Doamne ! Doamne!...

DOMNUL : Foarte bine vă face !... Cine v-a pus să mi-l puneți pe cap ?... Să-i facem ceva... Nu-l putem lăsa pe drumuri” Poftim, acumă ni s-a urcat în cap !...

DOAMNA : Domnule te rog, fii rezonabil. Cum vezi noi vrem să te ajutăm, dar nici ce pretinzi d-ta nu se poate !...

VAGABONDUL : Stimată Doamnă, vă rog să nu mă puneți în penibilă situație de a mă târgui cu Dvs, E foarte grav ceea ce se întâmplă cu mine. Eu, în lupta vieții nu pot să mai arunc... Dvs. mi-ați dat o clipă iluzia fericirii familiare. Acum mă goniți ca pe un câine. Ce-mi rămâne de făcut ? Tăceți. M-ați condamnat din nou, la moarte. Am să mă omor...

DOMNIȘOARA : Nu, asta nu se poate...

DOAMNA : Să nu faci una ca asta !...

VAGABONDUL : Ba am s-o fac... Pe urma mea dumnealui o să fie primar, o să fie decorat. Azi mâine s-alege și în Cameră. Am și eu dreptul la o compensațiune oarecum echivalentă... Doamna mea, domnul meu, am onoare să cer mâna fiicei Dvs.

DOAMNA : Asta nu !... Orice, dar asta nu !...

VAGABONDUL : În cazul acesta, revendic locul de primar al orașului...

DOMNUL : Primar ? În locul meu ? În ruptul capului !...

VAGABONDUL : Foarte bine, atunci nu-mi rămâne de făcut decât... (se repede și ia un revolver din panoplie) să mă servesc de arma asta !...

DOMNUL (speriat): Stai ! Stai !

DOAMNA : Ajutor !...

DOMNIȘOARA : Ajutor !...

VAGABONDUL : Nu vă speriați... Îl păstrez pentru mine. Un glonte-n cap și s-au aranjat toate !...

DOMNUL, DOAMNA și DOMNIȘOARA : Nu se poate! Nu se poate !...

VAGABONDUL : Ba da ! Și nu cu una cu două. Aștept manifestația... Mă duc la fereastră... Le vorbesc... „Ne-am învoit... m-a plătit să mă arunc în apă și să mă scape, în ajunul alegerilor... !”

DOMNUL : Ah: ticălosul !...

VAGABONDUL : Da, ticălosul... Așa le-ar spune un ticălos... Eu, însă, am să le spun adevărul : „Am vrut să mor, să scap de mizerie și salvatorul meu mă trimete iar mizeriei și morții !... Așa am să le spun... Și am să-mi zbor creierii în fața lumii și-atunci să mai vedem popularitate... primărie... viață tihnită.

DOAMNA : Nu, asta n-are să se întâmple... O să aranjăm noi lucrurile...

DOMNUL : Bine, bine, hai spune ce vrei...

VAGABONDUL : Ori mă faceți ginere, ori primar !...

DOMNUL : Cum o să te facem primar, nene ? Cine ești d-ta ? Ești cetățean d-ai noștri, te știe cineva, ai făcut ceva pentru oraș ? Hei, drăcia dracului !...

VAGABONDUL : Pentru cetățenie scot eu actele necesare. Cât despre o acțiune socială și umanitară, când' te duci d-ta la pescuit, te faci că ai căzut în apă și eu te salvez...

DOMNUL : Nu e-n toate mințile !...

VAGABONDUL : Atunci, fata...

DOAMNA : N-ai auzit că e aproape logodită ? Părinții tânărului fac parte din cea mai aleasă societate....

DOMNUL : Ia să mă mai slăbească și părinții tânărului ! Până acum făceau mofturi ! Acum să vezi cum or să se îmbulzească !... Dar dacă mă răzgândesc eu acum, ce-o să mai zică, hai ? (fetei) Uite că m-am răzgândit : nu-ți mai dau consimțământul, na !...

VAGABONDUL (entuziasmat): Evoe, Jupiter ! Iată într-adevăr un gest eroic, social și umanitar...

DOMNIȘOARA : Tată, dragă tată, n-ai să faci una ca asta ! Eu îmi iubesc alesul și dacă mă desparți de el, sunt în stare să mă omor... Da... să mă omor...

DOAMNA (domnului) : Ai văzut... Ai văzut ?

DOMNUL (Vagabondului) : Ai văzut domnule ?...

VAGABONDUL (calm) : Atuncea primăria !

DOMNUL (abia stăpânindu-se se duce spre el, surâzând, cu mâinile în buzunar) : Ascultă drăguțule, nu te-ai mulțumi să fii consilier comunal ?

VAGABONDUL : De... știu eu... ar fi o soluțiune oarecum intermediară...

DOAMNA : Iți dăm și o odaie la noi...

VAGABONDUL : Dar când se dezolvă consiliul ? Nu vedeți că astea sunt paliative ? (departe fanfare. Vagabondul se apropie de fereastră) Vine manifestația. Mai aveți câteva momente: ori fata, ori primăria, ori revolverul !...

DOAMNA : Pentru numele lui Dumnezeu... Uite, bietul meu bărbat se clatină... Ce ai dragule... ?

DOMNUL : Nu știu... Emoția... Cine dracu m-a pus?... Auzi, să mă arunc în apă ! Tu știi că eu n-am fost curajos niciodată până acum. Mă trec sudorile de atâta curaj... abia acum simt răcoarea apei..., vârtejul... lupta cu moartea... (s'ciud aclamații: să trăiască ! ura ! ura ! să trăiască !)

VAGABONDUL (calm și rar): Revolverul... fata... sau primăria...

DOMNUL : Ia scoateti-l, nene, de aici !...

DOAMNA : Uite ce, domnule... Ce ne ceri dumneata e imposibil. Mulțumește-te și d-ta cu ce se poate.... Iți dăm o odaie, la noi, masa, bani de buzunar.

DOMNIȘOARA : Haine... ghetete... cât vei trăi...

DOMNUL : Te facem și consilier comunal... ai să fii mâna mea dreaptă... îți căutăm o fată bună... te-nsurăm...

VAGABONDUL : Da dacă mă satur aici și vreau sa plec ?....

DOMNUL : Cu atât mai bine... Chiar mâine mergem la bancă și-ți fac o pensie viageră. Ți-o trimit unde vrei !...

DOAMNA : Ce zici ?

DOMNIȘOARA : Ce zici ?

VAGABONDUL : Este, oarecum, o soluție... (aclamațiile cresc afară).

DOMNUL : Acum să ne îmbrăcăm... Să nu ne vadă lumea în halat...

VAGABONDUL : Ba nu, ba nu ! Așa să ne vadă ! Dumneata în halat eu dezbrăcat... Simbolul mizeriei !... (se dezbracă) Pardon, domnișoară ! (Domnului Filimon) Trebuie să facem o impresie puternică poporului.

DOMNUL : Desigur, desigur...

VAGABONDUL : Stai !... (ia o cană de apă și o toarnă în capul lui Filimon).

DOMNUL (strănutând): Ce faci nene ?

VAGABONDUL : Las că-i bine ! Simbolul eroismului... (își toarnă și el o cană cu apă în cap) Simbolul martirului ! Ia-mă'n brațe și ține-mă bine, că sunt tot leșinat !... (Cade în brațele domnului Filimon, care-l duce la fereastră, în uralele mulțimei)...

DOMNUL FILIMON : Vă mulțumesc !... Vă mulțumesc !...

VAGABONDUL (trezindu-se din leșin) : Domnilor, fără mamă, fără tată... nu-l cunoșteam... nu mă cunoștea... om bătrân... s-a aruncat în apă... s-a luptat cu moartea... m-a scăpat... Dumnezeu să-l aibă în pază ! Trăiască eroul nostru ! trăiască primarul nostru (mulțimea strigă să trăiască)

DOMNUL FILIMON (întoarce capul către cucoane) : Asta o băiat de viitor ! Ăstuia nu-i mai dau drumul ! Veniți și voi la fereastră !... (Fanfarele și aclamațiile au ajuns la maximum. Domnișoara salută cu batista, doamna cu broderia, domnul cu bonetul).

ACTUL II

Aceeiași ca la actul întâi.

(Aceleași persoane, și același decor, după câteva minute)

DOMNUL : Și acum, la lucru.

VAGABONDUL : Îmi dați voie să mă recomand...

DOMNUL : Un moment (se duce la ușă) Să nu intre nimeni aici. (doamnei și domnișoarei) Voi treceți în salon și primiți vizite. Vă spun eu când să veniți, când pot primi și eu.

VAGABONDUL : Aș dori să mă prezint doamnelor. (se înclină) Eliodor Pac, din Basarabia. Aceasta explică, oarecum, misticismul meu slav. Restul cred ca n-are importanță.

DOMNUL (dându-i mâna) îmi pare bine. Alexandru Filimon, podgorean, mare proprietar. Dumneaiei e nevastă-mea, Raluca Filimon, născută Stănoiu domnișoara e fiica mea, Alisa Filimon.

VAGABONDUL : Încântat. Sărut mâinile (sărută mâinile).

DOMNUL : N-am înțeles bine numele.

VAGABONDUL : Eliodor Pac.

DOMNUL: Cum îl împărți ? Eli Odorpac, Elio Dorpac sau cum...

VAGABONDUL : Eliodor (pauză) Pac.

DOMNUL : Eliodor (pauză) Pac. Am înțeles. Ține-ți minte și voi : Eliodor Pac.

VAGABONDUL : Nu e nevoie. Eliodor Pac a murit !

DOMNUL : Ce ?

VAGABONDUL : Doamnele n-au nevoie să-mi țină minte numele. Eu sunt un nou născut, încep alta viață, îmi trebuie un nume nou !

DOAMNA : La revedere, domnule ! (ese cu domnișoara).

DOMNUL : Chestia cu apa 'n cap și cu leșinul în brațele mele a fost excelentă. Tabloul nostru de la fereastră, trebuie să fi făcut mare efect.

VAGABONDUL : poporul trebuie condus prin imagini.

DOMNUL : Și-acum, la luptă !

VAGABONDUL : Bătălia e aproape câștigată.

DOMNUL : Trebuie propagandă. Chestia d-tale, în primul rând.

VAGABONDUL : Consiliul comunal ?

DOMNUL : Nu, înecul.

VAGABONDUL : Da cu Consiliul cum rămânem ?

DOMNUL : Om vorbi mai târziu. Deocamdată, recunoști că pe primul plan, trece primarul.

VAGABONDUL : Recunosc. Primarul e părintele orașului.

DOMNUL : Să vorbim întâi de mine. D-ta, ți-am spus ești asigurat pe toată viața : casă, masă, îmbrăcăminte, bani de buzunar. De rest om vedea. Acum, propagandă. Discursul de adineauri trebuie repetat.

VAGABONDUL (se scoală și începe discursul) : Domnilor, fără mamă, fără tată...

DOMNUL : Nu aici. Prin cafenele. Te duci câte o jumătate de ceas în fiecare cafenea, intri-n vorbă cu oamenii, le plătești câte o consumație, de bucurie că ai scăpat cu viață. Îți dau eu parale. Pe urmă pleci în altă parte. O să te îmbraci cu niște haine d-ale mele (am eu o pereche cadrilate, le cunoaște tot târgul). Și ai să te arăți la toți : „Trăiască domnul Filimon ! Inima lui bună,... m-a adoptat... uite ce am ajuns eu, dintr-un vagabond păcătos !

VAGABONDUL : „Vagabondul păcătos” ar trebui, oarecum suprimat. Asta m-ar compromite pentru totdeauna. Nici d-ta n-ai interes să fi scăpat un vagabond păcătos.

DOMNUL : Poate că ai dreptate. Ce e de făcut ?

VAGABONDUL : De... Știu eu ? Dacă! n-ar fi vorba să-mi fac un nume în orașul ăsta, aș primi și această supremă decădere... Dar n-am să mă mai pot ridica, niciodată... compromis... pentru totdeauna.

DOMNUL : Iar te gândești numai la D-ta ! Ce dracu nene, nu vrei să-mi dai o mână de ajutor, acolo !

VAGABONDUL : Ba din toată inima, vai de mine !

DOMNUL : Atunci ?

VAGABONDUL : Domnule Filimon, scumpul meu binefăcător... n-aș vrea să par un ingrat !... Uite, fac tot ce mi-ai spus... Dacă vrei... scoatem și cărți poștale ilustrate... cu d-ta, cu mine și cu scena înecului ; mă fac de răs și mă duc cu Dumnezeu încolo : mi-ai făgăduit o pensie viageră nu ? DOMNUL : Vorba mea e vorbă !

VAGABONDUL : Precum vezi, mi-ar fi foarte ușor să iau banii și să plec. Dar nu pot, m-am atașat de d-ta, de familia d-tale, aș vrea să-ți fiu de folos și mai târziu. Eu sunt mai tânăr ca d-ta, dar am mai multă experiență. Omul sărac trăiește zece vieți. Știu multe. O să ai nevoie de mine, crede-mă. Nu mă compromite.

DOMNUL : Hei, drăcia dracului... Ia te uită, domnule. Eu nu zic că n-ai dreptate...

VAGABONDUL : Chestia mea a fost o întâmplare norocoasă... și-atât. S-a sfârșit. Să nu mai vorbim de ea. Vagabondul n-a fost niciodată, sau dacă fost, a murit... sau a plecat... Da, a plecat în lume. L-au văzut așa pe mal, câțiva oameni, umed și verde ca toți înecații. Pe urmă l-a zărit mulțimea la fereastră, ca un răstignit. Și s-a dus... A rămas numai lumina lui... Gloria d-tale...

N-o să-l mai vadă nimeni, niciodată... Las-n cuiul lor hainele d-tale cadrilate : n-am sa le port niciodată. Eliodor a murit.

DOMNUL : Iar ai început să bați câmpii !

VAGABONDUL : Nu. Un alt om s-a născut. Dă-mi alt nume. De pildă Alexandru Filimon.

DOMNUL : Alexandru Filimon mă cheamă pe mine.

VAGABONDUL : Atunci, spune-mi Alexandru Pac, sau Eliodor Filimon. Vreau să am ceva din numele d-tale. Eu sunt un nepot al d-tale. Bună-zia unchiule ! Nu mă mai cunoști ? Acum picai. Ce te uiți la mine ? Eu sunt un fiu al vărului d-tale Axentei, care a murit pe vremea războiului și-am venit să te văd. Ce mai faci ? Mătușa Raluca e bine ? Verișoara Alis e bine ?

DOMNUL : Suntem bine cu toții, dar mi se pare că d-tale nu prea ți-e bine.

VAGABONDUL : Ba foarte bine, ai să vezi. Eu mă duc în oraș, îmi rad bărbuța, îmi tund pletele, mă îmbrac frumos și mă-ntorc aici, cu geamantanele. Ce mai faci, unchiule ? Viu tocmi din fundul Basarabiei, să te ajut în campania electorală. Mă iei secretar. Odaia mi-e rezervată. Renunț la consiliul comunal. E prea complicat... (se aud bătăi în ușă, se ivește doamna).

DOAMNA : Ar trebui să te-mbraci, a început să vie lume...

DOMNUL : Ți-am spus, primește-i tu.

DOAMNA : A venit domnul Leon.

DOMNUL : A-hai !... S-aștepte un moment... Numai—decât. la scoate astea ! (doamna ridică învelitoarea câtorva scaune) Pețitorii fii-mi. Tatăl băiatului. Până acum să lăsa greu. Credea că dacă e farmacist, e mai nobil ca mine, unde sunt podgorean. Acum vine el la mine... (ese doamna) Ce spuneai, că n-am înțeles bine.

VAGABONDUL : 20.000 de lei.

DOMNUL : Cine ?

VAGABONDUL : Toată afacerea : hainele, ghetetele, geamantanul, restul. Cred c-ajunge.

DOMNUL : Să-ți dau eu 20.000 de lei ?

VAGABONDUL : Păi de unde să-i iau?

DOMNUL : Ce să faci cu ei?

VAGABONDUL : N-ai auzit ? Mă-mbrac și mă-ntorc aici. Eliodor Pac a murit. Trăiască Ilie Filimon (Ilie e mai scurt ca Eliodor).

DOMNUL : Cum domnule, 20.000 lei, așa dintr-odată ?

VAGABONDUL : Nu fug eu, n-avea grije. Sau, vorba d-tale, unde dă D-zeu să fugă. Scap ieftin.

DOMNUL : N-am spus „unde dă Dumnezeu să fugă”.

VAGABONDUL : Ai gândit-o. Ce crezi, e bine să spunem și doamnelor că sânt tot eu, sau să păstrăm taina numai noi ?

DOMNUL : Dumneata ce zici ?

VAGABONDUL : Să vedem. Deocamdată să nu știe. Dacă m-or cunoaște, bine. Dacă nu, o luăm în glumă, și le spunem să-și ție gura.

DOMNUL : Ce e-ncurcătura asta, nene ? În ce chichion mă bagi ?

VAGABONDUL : Las' pe mine ! N-o să-ți pară rău. Acuma trebuie să primești pe cuscru. Îmi dai bani în fața lui. Bagă de seamă : ori cu cine vorbești de aci înainte, să n-o scoți din canal, gaz, apă, electricitate.

DOMNUL : Da asta ce mai e ?

VAGABONDUL : Propaganda electorală. Un viitor părinte al orașului nu trebuie să aibă altă preocupare: pavaj, circulație, gunoi, salubritate publică.

DOMNUL : Ei, bată-te să te bată ! (se duce la ușă) Poftim... poftiți... (intră Leon, Doamna și Domnișoara) Iartă-mă că te primesc așa, dar vezi... Acum un ceas...

LEON : Știu ! Știu tot !... Felicitările mele ! A fost un act de mare bravură. Ai onorat nu numai familia d-tale, dar și întreaga urbe.

VAGABONDUL (făcând pe idiotul) : Unde era apa mai adâncă hâ - hâ. Eu nu vream de loc să ies. Cât p-aci să-l trag la fundul gârlei. Da m-a apucat de păr — aoleo, și-acum mă doare, hâ - hâ !

LEON : D-ta ești nefericitul ?

VAGABONDUL : I-hî !

LEON : Și-acum ce ai de gând să faci ?

VAGABONDUL : Dumnealui zice să stau aici, că-mi dă de toate ! Da eu nu vreau să stau ! Plec ! haină și o bătă, să mă feresc de câini : Huo ! Javră Huo ! (râde stupid) Sunt pline drumurile de câini !

LEON : Ai suferit mult nefericitule ?

VAGABONDUL : I - hî ! Da-acum, — gata.!

LEON : Ești de prin locurile noastre ?

VAGABONDUL : Când p-aci, când pe dincolo. Tata a fost spițer, hâ-hâ !

LEON : Și încotro o iei ?

VAGABONDUL : Mă duc la Paris, să mă-nsor.

LEON : De ce ai vrut să te omori ?

VAGABONDUL : De bine ce-mi era, hâ !

LEON : Îți pare bine că ai scăpat cu viață ?

VAGABONDUL : O-ho !

LEON : Pare om de treabă, săracul !

DOMNUL FILIMON : Da. Păcat că nu vrea să rămâie. Hai, băiatule, vino să-ți dau niște haine, să te duci cu Dumnezeu ! (es amândoi pe altă ușă).

LEON : E cam tâmpit.

DOAMNA : Adineauri nu părea.

LEON : Totuși, fapta rămâne o faptă mare !

DOAMNA : Nu-i așa ? Nu așa ? Domnule Leon ! Ce om ! Să-și puie viața în pericol ! Sănătatea ! El, care nu putea să vadă un șoricel ! Știi ca și răcit. Strănută.

LEON : N-am băgat de seamă. Cât despre șoricel, ai dreptate. Și eu m-am mirat aflând că d. Filimon a sărit în apă : „Aș, nu se poate, îl cunosc cu, dracu !" Mai acum câțiva ani, la niște alegeri, se-ncinsese o bătaie. Cine crezi c-a fugit cel dintâi ? Filimon al d-tale ! Eu cred că de frică a sărit în gărlă. Pe mine, lucrurile astea nu mă impresionează.

DOAMNA : Ei bine, da tot...

LEON : Desigur, desigur ! Păcat însă că n-a fost un om mai spălat... O haimana, cam idiot pe deasupra. Hei, o persoană bine, era altceva. Sau, măcar, vre-un nenorocit din orașul nostru mai zic și eu... Dar așa ! Cine știe ce borfaș ! Ascultați-mă pe mine, nu merita să s-arunce în gărlă pentru atâta lucru. Mai bine-l lăsa să moară (intră Filimon și Vagabondul). Știi, vorba aceia : pe cine nu lași să moară...

VAGABONDUL : Nu te lasă să trăiești... Hâ ! Hâ ! Da eu am să-l las să trăiască, zău boierule, fiindcă e om bun.

LEON : Nu vorbeam, de d-ta, prietene !

VAGABONDUL : Atuncea săru-mâna. Iartă-mă ! Acuma plec. Sărutăm dreapta, doamnă, sărutăm dreapta domnișoară ! Dumnezeu să vă miluiască pentru binele ce mi l-ați făcut..

DOMNUL FILIMON : Ia stai băiatule, ia stai. Să-ți dau niscaiva parale, (umblă la sertar, scoate bancnotele și numără) Uite, ține să ai de drum.

VAGABONDUL : Mulțumesc, Dumnezeu să vă miluiască.

LEON : (între mâna care dă și cea care primește). Pardon, d-le Filimon, am impresia că n-ai numărat ce dai...

FILIMON : Ba da.

LEON : Eu cred că din cauza emoției ești turburat și n-ai băgat de seamă că sunt hârtii de câte o mie ? De câte o mie !

FILIMON : Ba am văzut : 20 de hârtii de câte o mie ! 20.000 de lei : n-avea grijă, că nu sunt din zestrea fetei ! (Vagabondului) Umblă sănătos, băiete ! Hai (vagabondul ese).

LEON : O sumă considerabilă, domnule Filimon ! Fantastică ! Auzi ! 20.000 de lei unui prins pe gărlă ! Ce spuneți stimate doamnă ?

DOAMNA : De, știu eu... Și mie mi se pare mult... Tu ce zici ?

DOMNIȘOARA : Mult, într-adevăr... mult...

FILIMON : Scumpul meu domn Leon (trece la birou, conferențiar) draga mea soție, iubită copilă, le face după cum o ființă omenească (domnului Leon) fiul

dumitale, fiica mea, au venit pe lume fără voia lor, din obligațiile civice ale d-tale și ale mele — notabene: nu i-am întrebat dacă vor să vie pe lume — după cum atât d-ta, cât și eu, suntem datori să le ducem grijă, să le pregătim viitorul până în ziua când vor zbura prin propriile lor aripi, tot așa nenorocitul de adineauri a fost redat vieții fără voia lui — notabene : fără voia lui.

LEON : Pardon. Dacă știai lucrul acesta, de ce te-ai mai amestecat ?

FILIMON : Pardon. Lucrul acesta nu-l știam, când mi-am riscat viața pentru o faptă eroică, umanitară, civică. Mi l-a spus nenorocitul mai târziu, — era prea târziu. M-am obligat să-i ușurez măcar o scurtă perioadă din noua lui viață. I-am spus : Tinere ori când vei fi la strâmtoare, gândește-te la bătrânul Filimon, care e gata să-ți vină într-ajutor, să-ți redea încrederea în viață, (auditoriul aplaudă).

LEON : Asta e foarte frumos din partea d-tale și-ar fi fost și mai frumos dacă onorabilul era din orașul nostru.

FILIMON : Orice om, clin ori ce loc, din ori ce țară, are dreptul la asistența noastră socială, după cum orice oraș, ca să fie bine întreținut de edili săi, are nevoie de apă, gaz, canal, electricitate ! (aplauze).

LEON: Incontestabil ! Am ajuns la ce ne privește ! (se ridică, invită pe Filimon pe scaunul său și-i ia locul la biroul - tribună) Domnule Filimon, cu toate rezervele mele de adineauri, cu toate că individul salvat de la moarte nu este concetățean al nostru, cu toată opinia mea că faptele eroice se datoresc în majoritate, unei supraexcitări provocate de frică, — recunosc, împreună cu toată lumea, că ai bine meritat de la cetatea noastră, prin acțiunea d-tale nobile, curajoasă și edilitară !...

FILIMON (se scoală) : Mulțumesc ! (șade).

LEON : Fapta dumitale e cunoscută în momentul acesta de toți. Acțiunile dumitale vorbesc de

acțiunile morale — au crescut. Ești un om popular. Precum știi, relațiile noastre până' acum erau mai mult reci. Ne despărțeau chestiuni de principii și altele pe care e inutil să le mai amintesc aici : carierele noastre, cultura noastră, preocupările noastre erau diferite, Astăzi însă, d-ta, te-ai ridicat pe scara valorilor — vorbesc de scara morală — și deosebirile s-au micșorat. Apreciind, ca și concetățenii mei, calitățile d-tale de bun gospodar, apreciind sufletul d-tale ales, inima d-tale curajoasă, știind cât de folositor ai fi orașului nostru în numele majorității concetățenilor noștri (toată lumea s-a sculat, emoționată) am venit să-ți oier un loc în consiliul comunal ! (Pauză înghețată).

FILIMON : Pardon. Eu candidez la locul de primar.

LEON : Pardon, la locul de primar candidez eu.

FILIMON : Și d-ta ! dar șansele s-au schimbat.

LEON : Ce vrei să spui ?

FILIMON : Vreau să spun că fapta mea a făcut să pălească meritele tuturor contra candidaților. Vreau să spun că astăzi, nimeni nu mai poate să se măsoare cu Alexandru Filimon, de altfel poporul a strigat : „ — Trăiască domnul Filimon, primarul nostru ! ”

LEON : Eu n-am auzit.

FILIMON : A auzit toată lumea.

LEON : Ce-are aface ? !

FILIMON : Are, n-are, a strigat.

LEON : De unde știu eu că nu era oameni de-ai d-tale...

FILIMON : (se supără) Apoi să nu... (doamna îi face semne disperate și-l potolește) Scumpe domnule Leon, mă jicnești. Eu nu te-ntreb pe d-ta, cu ce drept candidezi și nici n-am venit să te trag de haină... D-ta în numele cui îmi oferi un loc ?... Și ce lucru mare reprezintă d-ta, la urma urmei ?

LEON : Eu am fost în permanență în Consiliu, pe când d-ta, ai candidat de șapte ori și te-ai ales numai odată. Asta reprezintă eu. Îmi pare rău că gestul meu cavaleresc nu l-ai înțeles. M-aș fi mirat... Bună ziua !

DOAMNA : Domnule Leon, nu trebuie să te superi... Poate că nu vă-nțelegeți, ar fi păcat... la poftim, te rog, să vorbim... Alexandre s-a ascultat pe domnul Leon, dumnealui a fost de șapte ori consilier. D-voastră ce-ați dori de la noi, d-le Leon...

LEON : Stimată doamnă eu doresc ca soțul d-voastră să facă parte din viitorul consiliu, pe care, ori ce s-ar întâmpla, îl voi prezida eu ! Vreau ca dumnealui să figureze pe lista mea. Recunosc că are oarecare popularitate, recunosc că simpatiile d-sale ne vor aduce multe voturi. Dar nu e mai puțin adevărat, că de unul singur, n-ar face două parale. Gloria populară, cum a venit, așa se duce... Asta vroiam să spun.

FILIMON : Uite ce este, domnule farmacist, eu rămân de unul singur. Eu cartel nu fac. Dacă d-ta vrei să figurezi pe lista mea, bine, dar eu nu mă agăț de pulpana nimănui.

LEON : Nici eu nu mă agăț de pulpana nimănui, domnule podgorean !

FILIMON : D-ta spui podgorean cu dispreț, parc-ai zice cârciumar sau zarzavagiu.

LEON : Da d-ta de ce mă iei pe „domnule farmacist”.

FILIMON : Da' ce, ți-e rușine de meseria d-tale ?

LEON : Asta nu e meserie să-ți fie rușine de ea, fiindcă presupune un anumit grad de cultură, de distincție pe care nu le are toată lumea !

FILIMON : Vrei să spui că eu sunt de neam prost, teighețar și mojiș ? Da n-ai auzit ce-a spus vagabondul de adineauri că și el e băiat de spițer ?

LEON : S-o retezăm. Îmi pare rău că am călcat în casa d-tale !

FILIMON : Și mie-mi pare bine că n-am călcat într-a dumitale !

LEON : Și nici n-ai să calci !

FILIMON : Bodaproști ! Când oi avea nevoie de ceva hapuri, trimit jupâneasa.

LEON : Frumoasă educație, n-am ce zice !

FILIMON : Pe mine nu m-a uns nimeni cu vaselină !

LEON : Se și vede ! Unde mi-e pălăria ?

DOAMNA : Domnule Leon... te rog... nu fii supărat... Alexandre ce însemnează vorbele astea ?

FILIMON : Ia lasă-mă în pace, cucoană, parcă eu nu știu unde bate d-lui ? ! „Scoală-te tu să stau eu !” Filimoane, băiete, tu ești omul zilei... Eu vreau să fiu primar ! Tu te-ai aruncat în gârlă, eu vreau să stau în fruntea bucatelor ! Dă-mi mie voturile tale, că de nu, nici eu nu-ți dau băiatul ! „Asta e !

DOAMNA : Da' nu se poate... domnule Leon, iarta-l... nu știe ce spune,

DOMNIȘOARA : Tată, ce însemnează vorbele astea ?

LEON : Ba, doamnă, dac-a pus punctul pe l, așa e !

FILIMON : Vezi că-i așa ? Ha, ha !

LEON : Eu n-am venit aici să târguiesc fericirea copiilor noștri. Dar admiteți și d-voastră că trebuie să am și eu ceva în schimbul băiatului meu.

FILIMON : De ce, fetița mea nu vă ajunge ? Averea mea nu v-ajunge ? Vreți să-i dau și primăria de zestre ?

LEON : N-o dai din buzunarul d-tale.

FILIMON : Și-apoi știi una ? copiii se iubesc, puțin le pasă de voia d-tale sau a mea !

LEON : Asta s-o spui pentru d-ta — fiul meu nu va trece niciodată peste voința tatălui său !...

FILIMON : Să fii sănătos. Găsesc eu alt ginere, slavă Domnului !

DOMNIȘOARA : Tată, ți-am spus că nu trebuie să te gândești la așa ceva. Eu pe Jorj, îl iubesc, și fără el... (se aruncă, plângând, în brațele mamei).

LEON : Așa, domnișoară, fii d-ta mai cu inimă, de cât el, mai cuminte. Înțelegeți, doamnele mele, (că după șapte consilii comunale, eu nu pot renunța la încununarea carierei mele administrative, fiindcă i s-a năzărit dumnealui să fie primar. Azi dimineață nici nu se gândea.

FILIMON : Ba mă gândeam !

LEON : Da n-aveai nici o speranță !

FILIMON : De unde știi d-ta ?

LEON : Dă-ți cuvântul de onoare că aveai vre-o speranță !

FILIMON : Cuvântul de onoare, nu mi-l dau cu una cu două...

LEON : Apăi vezi ? Și-apoi : recunoști că pe lista mea figurează personalitățile cele mai importante ? FILIMON : Recunosc !

LEON : Recunoști că lista d-tale, e cea mai slabă ! Că te-a refuzat toată lumea din oraș, că n-au primit să candideze decât niște ceaprazari și paracliserul ?

FILIMON : Așa o îi, dar s-au schimbat lucrurile. Acum nu mai ai d-ta, nici o speranță. Dacă aveai nu veneai aci cu parigorii.

LEON : Mă rog, ce să mai discutăm. Vremea trece. Dacă ții la fericirea copilei d-tale, bine... Da ori ba FILIMON : Ba !

LEON : Ce însemnează ba ?

FILIMON : Însemnează că nu e da.

LEON : Cum vine ?

FILIMON : Vine așa că eu nu știu de frică. Familia : una, politica alta. Să nu le-amestecăm !

LEON : Foarte bine. Refuzi ?

FILIMON : Ba bine ca nu!

LEON : Atunci, doamnă, te rog să consideri aprobarea mea de adineauri ca nulă și neavenită. Domnișoară dragă, te rog să-ți croiești altfel viitorul. Regret, dar nu e vina mea. Acesta-i ultimul meu cuvânt.

DOMNIȘOARA: Tată, ce faci tată ?

DOAMNA : Alexandre, nu se poate ! Dacă ții la mine, dacă îți iubești fetița... Singurul nostru copil, n-ai să faci una ca asta !

FILIMON : Da ia lăsați-mă în pace, frate ! Ei comedia dracului!

DOAMNA : Destule griji ne-ai dat adineauri, nu ne mai supăra și-acum ! Nu l-ar mai fi adus D-zeu pe vagabondul acela. Ne-a stricat toată viața, ne-a încurcat toate socotelile ! Ce-ți trebuie ție primărie ?! Asta cere bătaie de cap... Tu te-ai lăsat de negustorie de toate, ca să te odihnești ! Ce fericit erai că te lăsa lumea 'n pace să prinzi pește cu undița ! Și-acum vrei să te-apuci de măturatul orașului și de închis cișmelele oamenilor ?

FILIMON : Poftim ! , Poftim - femeile ! Ascultă domnule Leon, la ce se reduce ambiția noastră ! Să măturăm străzile ! Adică-ți închipui tu că dumnealui, farmacist cu vază, cu studii în streinătate, cu rude în parlament, d-aia vrea să ajungă primar... ca să în-chiză cișmelele oamenilor ?! Zi-i cap de femeie și s-a isprăvit.

LEON : Incontestabil, demnitatea de primar nu presupune numai aceste mărunțișuri gospodărești. Dar nu e mai puțin adevărat cât, sunt multe greutăți de rezolvat : pavajul e defectuos, apa insuficientă, salubritatea publică...

FILIMON : Canal, gaz, electricitate, ecțetera... știu. Am eu leac pentru toate.

LEON : Nu te vād umblând după toate nimicurile astea, scumpe d-le Filimon. Și-apoi, între noi fie vorba, d-ta, nici prea sănătos nu ești. Știu eu ce știu.

FILIMON : Da ce, m-ai căutat d-ta vre-odată ?

LEON : Nu te-am căutat, dar adu-ți aminte, că ai făcut oarecare rețete la mine. Doctorul nu ți-o fi spus, dar îți spun eu acum : stai cam prost cu inima. Caută-ți de treabă, e sfatul unui vechi prieten, e sfatul rudei d-tale de mâine (face semn fetei să, vorbească).

DOMNIȘOARA : Tăticule, dacă m-ai iubit vreodată... dacă ții cât de puțin la fericirea mea și la sănătatea d-tale, renunță, te rog renunță. Te-a rugat și mama, te rog și eu. Ai o glorie pe care nu ți-o poate lua nimeni, pe când așa, cu grijile orașului pe cap, cine știe ce necazuri, cine știe ce dușmani au să se ivească. Rămâi între noi venerat de toți, iubit de familia ta, de familia domnului Leon.

FILIMON : (șovăind) Sunteți trei împotriva mea, cu băiatul patru. Eu sunt singur... Pot lupta cu un oraș întreg, dar nu cu femeile din casa mea. Nevastă, ia mai întreabă și slugile, lor le convine ?

DOAMNA: Să lăsăm glumele. Dă domnului Leon răspunsul care trebuie. Și mâine să ne pregătim de logodnă... De când aștepți ziua asta... Spuneați că va fi cea mai frumoasă zi din viața ta.

FILIMON : Frumoasă, frumoasă, nu zic ba, da de-acum un ceas, cea mai frumoasă zi, mi se părea ziua când voi fi primar. Adineauri, când striga lumea „trăiască domnul Filimon” mi se părea că aud îngerii din cer, și acum să renunț de dragul dumnealui ?

DOMNIȘOARA : De dragul meu, tată...

FILIMON : Da, fetico dragă, dar știi tu ce-mi ceri ? O viață întreagă am visat să ies din rândul tuturor. Cumpăram vii peste vii, desfăceam butoaie peste butoaie, dar nu-mi ajungea, mă simțeam umilit, vream să fiu și eu ceva, altceva. Și acum, ziua mea a sosit și eu să-i dau cu piciorul ?

DOMNIȘOARA : Dar bine, ce glorie mai mare vrei ? Ai salvat un om, orașul tot te sărbătorește.

DOAMNA : Domnule Leon, nu-i așa că d-ta, ca primar ai să stăruie la București, să fie decorat ?

LEON : Firește, firește. Dar cu o condiție : să-mi facă propagandă, să meargă cu mine peste tot și să-mi ție discursuri : „Fraților, eu care nu mai râvnesc la nimic, eu care disprețuiesc viața, vă cer să dați voturile noastre prietenului meu Leon, primul farmaciaș al orașului !”

FILIMON : Să-ți fac și discursuri pe deasupra, (dezolat) la uită-te, domnule, ia te uită, domnule !

DOMNIȘOARA : Hai, dragă tată, spune da, ca să răsuflu și eu...

DOAMNA : Spune da, ca să fiu mulțumită și eu, eu, tovarășa ta credincioasă, de-o viață întreagă... Știi că eu nu te-am sfătuit rău niciodată !

FILIMON (resemnat): Bine... bine... dar voi nu știți ce-mi cereți... Cea din urmă dorință a mea, cel din urmă vis... N-aveți inimă, zău n-aveți inimă (alături protestări).

VAGABONDUL : Ce nu e voie ? Ia lăsați-mă în pace! (intră, ras, tuns, elegant) în costum de voiaj) Bună ziua, unchiule ! Auzi, zice că nu e voie să intru ! Sărut mâna, tanti Raluca, bonjour verișoară Alis ! Unchiule, dragă unchiule ! (toată lumea e înmărmurită). Ei, ce vă uitați așa la mine ? Sânt eu, Iliuță, nepotul d-voastră ! Viu tocmai de la Chișinău ! Doar nu m-am schimbat așa, în trei ani de când nu m-ați văzut !

FILIMON: (cu strigătul Electrei recunoscând pe Orest): Iliuță ! Bată-te norocul să te bată ! Vino la nentu-n brațe. (îl strânge în brațe; peste umărul lui). E feciorul răposatului meu văr Axentie Filimon mă, ce vânt te-a adus aici ? Mă ce vânt te a adus aici ?

VAGABONDUL : N-ați primit scrisoarea mea ?

DOAMNA : Alexandre, tu nu ne-ai vorbit niciodată dumnealui!

FILIMON : Ați uitat voi...

VAGABONDUL : Se poate, tanti ? Nu ne-am văzut și acum trei ani la București ? N-am fost și la cofetărie, pe calea Victoriei?! Verișoara, Alis, parcă o văd: a mâncat două trigoane și-un cataif.

DOMNIȘOARA : Nu-mi aduc aminte !

VAGABONDUL : Parcă astea-s lucruri să le ție omul minte ? Da ce-am auzit în oraș, unchiule ? Spuneau c-ai omorât un tigru furios... ai stârpit o bandă de tâlhari, sau așa ceva...

FILIMON : Aș, de unde.

VAGABONDUL : Iți spun eu ! Vorbea lumea, când am cerut adresa d-tale. „Domnul Filimon, viteazul ? Primarul nostru ! Cel mai curajos om din lume !” N-ai omorât un tigru ? \

LEON : Da de unde, tinere, a scăpat, pe un pârlit de vagabond. Mai bine-l lăsa dracului, să se înece.

VAGABONDUL : Ce mai faci, domnule Leon ?

LEON : Da de unde mă cunoști ?

VAGABONDUL : Nu ești d-ta, domnul Leon, farmacistul ? Te cunosc după fotografie: mi-a trimis-o unchiu-meu la Chișinău, mi-a scris că ești omul cel mai impozant din județ, că grozav ar vrea să-ți fie cuscru. Fiul d-tale e bine ?

LEON : Il știi și pe el ?

VAGABONDUL : Tot din auzite. Băiat șarmant.

Era vorba să se logodească cu Alis. S-a făcut ?

LEON : Aproape !

VAGABONDUL : A la bonheur ! pe când nunta ?

FILIMON: Stai, Iliuță dragă, că mai e o încurcătură.

VAGABONDUL : S-o descurcăm, că d-aia am venit. Apropo, unde stau eu ? E vre-un hotel bun în oraș ?

FILIMON : Ce, mă, te-ai prostit, cum o să te duci la hotel? Stai la noi. Ia să-i pregătească odaia musafirilor.

DOAMNA : D-apăi bine, Alexandre, ști că nu prea e convenabilă...

VAGABONDUL : Merge... merge !... (Își ia geamantanele și ese cu ele; din ușă) De altfel, văd că am căzut prost. Aveți de vorbă...

FILIMON : Ba nu, istai să ne sfătuim și cu tine. (celorlalți) E o minune de băiat... inteligent, licențiat în drept. (Vagabondul intră fără geamantane) Alis, spune tu puiule, să-i urce geamantanele...

VAGABONDUL : Vai, da frumoasă te-ai făcut, verișoară ! Mare noroc, domnule Leon, pe fiul d-tale, parol! Nu-l cunosc, dar bravo lui ! (Alis ese) Unchiule, nu mi-ai scris că te-au ales primar...

FILIMON : Stai, mă, că nu s-a făcut încă !

VAGABONDUL : Atunci de ce spunea lumea în târg „domnule Filimon primarul nostru” !?

FILIMON : Să vezi, eu am scăpat azi dimineață de la moarte un nenorocit care se îneca... lumea a aflat și cum știe că sunt candidat, m-a și uns primar !

LEON (disprețuitor): Ca și cum ar avea asta vreo legătură cu primăria!

VAGABONDUL : Pardon ! ?

FILIMON : Să vezi ce e, Iliuță, mi se pare c-o să renunț la candidatură.

VAGABONDUL : Da de ce ?

FILIMON : Păi, uite, familia mea și cu domnul Leon zice că să-l punem pe d-lui în locul meu. Așa că eu...

VAGABONDUL : Da de ce să-l punem pe d-lui ?

LEON : Tinere, eu sânt un candidat mai vechi, am fost în toate consiliile comunale.

VAGABONDUL : În cazul ăsta, să te odihnești... Să mai vie și alții !

FILIMON : Mai spune dumnealui că stau prost cu inima, nu trebuie să am emoții... să umblu după voturi.

VAGABONDUL : Las că umblu eu, că n-am altceva de făcut.

LEON : Tinere, chestia e închisă. D-ta, tot ce poți face e să ne însoțești în propagandă electorală și să susții lista mea. De altfel, și unchiul d-tale va figura pe lista mea. Îl vom face consilier comunal.

VAGABONDUL : Ha - ha - ha!

LEON : De ce râzi ?

VAGABONDUL : Astea sunt glume. N-am venit eu d-aia tocmai de la Chișinău... Vocea sângelui... eu vreau să am unchi primar...

LEON : Ai fi vrând ! d-ta, dar nu se poate.

FILIMON : Să vezi ce e, dragă Iliuță... D-l Leon spune că dacă nu-i dau locul, nu mai consimte la căsătoria fiului d-sale Jorj cu Alis...

VAGABONDUL : Asta e curat șantaj !

LEON : Tinere, măsoară-ți cuvintele !

VAGABONDUL : Spune-i d-ta altfel.

DOAMNA : Domnule Iliuță, astea sunt...

VAGABONDUL : Mă iei pe „domnule” acum, tanti Raluca ?

DOAMNA : Dragă nepoate, astea sunt chestiuni de familie cari...

VAGABONDUL : Da ce, eu nu sunt din familie ?

DOMNIȘOARA : Papa a renunțat la primărie...

VAGABONDUL : Ai renunțat, papa ?

FILIMON : V-am spus eu că renunț ?

DOMNIȘOARA : N-ai spus că e cel din urmă vis, că n-avem inimă...

FILIMON : N-aveți inimă, dar asta nu însemnează c-am renunțat !

LEON : Da de ce nu spuneai așa, domnule Filimon, ca să nu pierdem vremea de geaba !

VAGABONDUL : Am impresia că am căzut într-un complot. Da nu te las eu, unchiule, n-avea grijă !

LEON : Da cine ești d-ta domnule ? Cine te întreabă pe d-ta domnule ?

VAGABONDUL : Vocea sângelui !

LEON : Am onoare să te salut.

VAGABONDUL : Domnul să te aibă în pază.

LEON (din ușă) : Cu d-ta n-am sfârșit, să știi !

VAGABONDUL : Ei așa !

LEON : Fiul meu va veni să-ți ceară socoteala !

VAGABONDUL : Cunosco toate armele : pistolul, spada, floreta, duelul american, plus înecul. N-are decât s-aleagă !

LEON : Ce impertinență !

VAGABONDUL : Ascultă, domnule farmacist, dacă nai fi socrul verișoarei mele...

LEON : N-am să fiu nici-odată.

VAGABONDUL : Ba ai să fii, că dacă nu, al d-tale fiu o pățește : ori se-nsoară cu Alis, ori rămâne lat pe teren ! (lui Filimon) iar d-ta, unchiule, ori te alegi primar, or te dezmoștenesc !

LEON (furios): Salutare.

VAGABONDUL : Salutare umbră veche !

LEON : E extraordinar ! (ese trântind ușa).

DOAMNA : O, dar asta e ceva nemaipomenit ! Eu nu tolerez așa ceva în casa mea ! E nemaipomenit. (ese trântind ușa).

VAGABONDUL : Hai, verișoară, spune și d-ta cupletul și fă-ți o eșire cu aplauze.
 DOMNIȘOARA: Te rog să nu glumești cu mine ! Cu viitorul meu să nu te joci : Tată, ce ai făcut, tată ? !... (ese, trântind ușa).
 VAGABONDUL : N-a avut aplauze !
 FILIMON : Ce dracu făcuși, mă, lliuță?!...
 VAGABONDUL : Lasă unchiule, că se aranjează toate. Dumitale ți-a venit norocul pe gârlă, ca Moise la fata faraonului ! (îl bate pe umăr).

ACTUL III

Același decor. Domnul Filimon și Vagabondul

FILIMON : Mi-o fi venit mie norocul pe gârlă, cum a venit Moise. Dar, deocamdată, mi-ai făcut numai încurcături. D-l Leon supărat, nevastă-mea supărată, fata supărată... Cum le descurcăm ?
 VAGABONDUL : Foarte simplu. D-ta ai dreptate, deci, lucrurile trebuie să iasă cum vrem noi. Treaba lor dacă vor să le complice. Deocamdată, îmi pare bine că nu m-a recunoscut nimeni. Da și eu ! Am făcut o intrare senzațională, repede, să le iau piuitul Ca vagabond am fost plângăreț, paradoxal și mistic. Aveam oarecare farmec slav. Ca nepot, june-prlm dezghețat și trident.
 FILIMON : Farmecul slav ți-a rămas.
 VAGABONDUL : Oarecum. În alt sens. Știi că eu am fost și actor.
 FILIMON : Te prefaci ?
 VAGABONDUL : Nu, dar când simt ceva îl redau mărit. Adică îi dau importanta cuvenită.
 FILIMON : Într-o zi, ai să-mi povestești viața d-taie!
 VAGABONDUL (visător) : Într-o zi...
 FILIMON : Mă mir că ți-au venit gândurile morții, băiat deștept cum ești...
 VAGABONDUL : Prea deștept. N-aveam ce să fac cu deșteptăciune. Născut să fiu șef, să comand, nu mi-am găsit nici odată oștirea care să mă urmeze. Li se părea că cer lucruri imposibile și fiindcă n-o făceam cu gravitate, credeau că-mi bat joc de ei. Și-așa, neluat în seamă, mereu, urmărit de chimere, descurajat, am ajuns să nu-mi mai pot conduce propria existență. Am venit peste cap. A mai fost și-o poveste cu o camaradă din trupă, o actriță.
 FILIMON : A - ha ! Ia spune, hoțule !
 VAGABONDUL : Nu, asta n-o mai spun ! O poveste ca toate. Comicul a avut mai mult succes decât junele-prim.
 FILIMON : Comicul.
 VAGABONDUL : Actorul care joacă roluri, în genul d-tale. Știi, actorii comici au mai multă trecere la femei decât amorezii. S-a făcut și o statistică. Pe urmă, ei nu iau nimic în tragic. Eu iau în tragic și povestea d-tale !
 FILIMON: Povestea mea ?
 VAGABONDUL : Da. Ești singur. N-ai ideea ce singur ești între boloboacele d-tale, butucii de viță, doamna, d-șoara și d-l Leon cu familia. Fiecare te prețuiește mai puțin, decât meriți.
 FILIMON : Ți se pare...
 VAGABONDUL : Nu mi se pare. Dacă ți-ar fi dat considerația cuvenită, nu ți-ai pierde vremea prinzând pește cu undița. Prinzând, vorba vine. Stând pe malul gârlei, cu ochii la dop. Am băgat de seamă că oamenii cari își petrec zilele cu undița în mână, ajung să aibă ceva din privirea peștilor: ceva înspăimântat și inocent, ca să nu zic idiot.
 FILIMON : Mersi !

VAGABONDUL: Nu e vorba de d-ta. Ochii d-tale n-au murit, de vreme ce-au putut vedea un om oare se îneacă. D-ta nu ești un mediocru, cum vor să te facă toți. Dar n-ai avut aripi. Îți trebuie ceva mai multă încredere în d-ta... curajul de a-și ieși din mediocritate... un gest îndrăzneț, așa cum ai făcut sărind în apă...

FILIMON : Am și trăit printre ființe obișnuite, îți spun drept. Nevastă-mea m-a ținut totdeauna pe pământ . Cu blândețe, nu zic ba. Surâdea, spunea că așa la urmă mă descuraja, sub cuvânt ca astea nu sunt pentru mine. Și fiica mea tot așa, A moștenit disprețul mă-si. Ai văzut, egoistă, d-le ? Cum a spus farmacistul că nu-și mai dă băiatul, a și sărit la mine să mă las de primărie.

VAGABONDUL : Asta nu, în ruptul capului

FILIMON : Bine, băiatule dragă și eu zic nu. Dar dacă mă aleg primar, ce dracu fac, că n-am habar de meserie !

VAGABONDUL : Parcă ăilalți au habar...

FILIMON : Cum rezolv eu lucrurile ?

VAGABONDUL : Prin soluții definitive. Dai cu pumnul în masă, spui că nu mai poate să meargă așa, că pân-acum a fost bătaie de joc. Pe urmă pui să stropească și să măture străzile. Dar nu noaptea sau în zori de zi. Pe la prânz, când e omului mai drag, când es toți la promenadă; scoate sacalele și târnurile. Să-i umple de praf și să-i înnebunească, să vadă că a venit omul nou și energic, să vadă că s-a schimbat ceva.

FILIMON : Iar o iei în glumă.

VAGABONDUL : Apăi vezi, asta e ! Ce-ți spuneam adineauri ? Fiindcă luciurile sunt prea triste, par eu vesel.

FILIMON : Bine, dar mai sunt și altele, nu numai măturatul străzilor.

VAGABONDUL : Ti-am mai spus : poporul trebuie condus prin imagini. Fantezia populară vede pe, primar sub forma unui măturător cu joben. Dacă mai cere și economie la apă, a dat maximum.

FILIMON : Dar presa ?

VAGABONDUL : Li trimetem comunicate : salubritatea publică e defectuoasă, lucrările edilitare întârziate și compromise. Totul trebuie refăcut. Adaugă și „consensul unanim”.

FILIMON : Asta ce-nsemnează ?

VAGABONDUL : Nimic. Dar impresionează. S-ajungi d-ta primar, că pe urmă înveți ce e aia. Parcă spițerul știe mai mult ?

FILIMON : A fost în șapte consilii...

VAGABONDUL : Îl batem cu propriile lui arme. „De șapte ori ai fost consilier, ce-au făcut cele șapte consilii ale d-tale ? Ne-am săturat de vechituri, să mai vină și oameni noi !...”

FILIMON : Știi că el acum de când candidează, nu mai e nici spițer, nici farmacist : e farmacian.

VAGABONDUL : E mai distins. Să te faci și d-ta din podgorean, podgorist. Și acu hai în oraș, să te vadă lumea, să te felicite. Dar bagă de seamă ; foarte modest. Numai succesul e zgomotos : gloria, trebuie să fie tăcută.

FILIMON : Singur ?

VAGABONDUL : Mergem împreună. Mă recomanzi și pe mine : nepotul meu, Iliuță Filimon. Trăiește la Chișinău, dar l-am chemat aici, să fie folositor orașului natal.

FILIMON : Ești născut aici ?

VAGABONDUL : Da' unde ?

FILIMON : Parcă spuneai...

VAGABONDUL : Ala e vagabondul. Ilie Filimon s-a născut aici. Numai în loc să fi venit pe lume azi — nu m-ar crede nimeni — am venit acum treizeci de ani.

Găsim noi doi martori cari să ateste. Primul act de naștere, ca părinte al orașului, mi-l faci mie.

FILIMON : Cum, băiete, să debutez printr-un fals ?

VAGABONDUL : Să fie ăsta primul fals din actele primăriei ! Și apoi, e fals că exist, că m-am născut aici, că am treizeci de ani, că port un nume pe care nu l-am furat nimănui ?

FILIMON : N-am spus asta... Unde mi-o fi bastonul ? (îl caută).

VAGABONDUL : Aici, unde se adună opinia publică ?

FILIMON : N-am înțeles.

VAGABONDUL : Unde se țin sfaturile în orașul ăsta ? La bărbier, ca pe vremea romanilor, în fața bisericii sau la cafenea, ca-n evul mediu ?

FILIMON : Cam în toate părțile. După oră. (se uită la ceas). Acum găsim lume în piața platanilor, între biserică și bărbier.

VAGABONDUL : La cafenea.

FILIMON : Cum ai ghicit ? Unde dracul mi-am pus bastonul ? A-ha ! Uite-l ! (zgomot alături, intră d-na, d-șoara și Jorj).

DOAMNA : Eșeați ?

D-ȘOARA : (în același timp) Încotro ?

JORJ : Nu încă, domnilor !... Am o explicație cu d-nul !

DOAMNA : O explicație !

D-ȘOARA : (în același timp) O explicație !

VAGABONDUL : Hei, da ce e intrarea asta triumfală ?

JORJ : D-nule, eu sunt George Leon, licențiat în drept, avocat, fiul d-nului...

VAGABONDUL : Farmacian al urbei. Încântat. Mă numesc Iliuță Filimon, fiul operilor mele.

JORJ : Și nepot al d-lui Filimon, știu. Aș dori să mi se spună...

VAGABONDUL : (amabil) Pardon. E inutil să ținem atâta lume în picioare. Poftim, tanti ! Alis stai, te rog. Unchiule, nu-ți mai pierde vremea pe-aici. Te așteaptă opinia publică. Viu și eu acum... (D-l Filimon schițează plecarea).

DOAMNA : Alexandre, ar trebui să stai și tu puțin...

D-ȘOARA : Da, tăticule, e foarte important... (d. Filimon se reîntoarce).

VAGABONDUL : Inutil... inutil... (d-l Filimon se îndreaptă spre ușă).

DOAMNA : Dar bine Alexandre...

D-ȘOARA : Papa, trebuie să lămurim...

FILIMON : (izbucnind). Da, lăsați-mă, frate-n pace ! Ce mă tot întindeți așa ? Eu am treabă.

VAGABONDUL : (continuând, pentru d-l Filimon)... n-am vreme de pierdut!... (d. Filimon) La revedere, unchiule !

FILIMON : Te aștept în piața, la cafenea !... (ese d. Filimon).

JORJ : Domnule, voiam să știu...

VAGABONDUL : (entuziast) D-ta ești scumpul nostru Jorj de care-am auzit tocmai la Chișinău ! Alesul verișoarei Alis ! D-zeu să te aibă în pază !... (îl prinde în brațe și-l sărută de trei ori). Noi, basarabenii, am rămas de la ruși cu Dumnezeu și cu pupatul. Nu vă supărați că mă ia gura pe dinainte, câteodată (domnișoarei). Îmi place, verișoară, să-ți trăiască !

DOAMNA : Atâta, numai, că din pricina d-tale, căsătoria este compromisă !

VAGABONDUL : Cum se poate ? Și eu, care țineam atâta !

JORJ : Da, d-le ! Compromisă ! D-ta ai insultat pe tatăl meu !

VAGABONDUL : Eu ? Pe venerabilul domn Leon, omul cel mai impozant din județ !

JORJ : Da, da, d-ta !

VAGABONDUL : Nu se poate ? Ce i-am spus ?

JORJ : „Umbră veche" !

VAGABONDUL : Umbră veche ?

JORJ : „Salutare umbră veche" !

VAGABONDUL : A, da ! Păi asta nu e insultă ! E un vers clasic. La noi, în Basarabia, când îți spune cineva „salutare", îi răspunzi „salutare umbră veche". Un obicei studentesc, ca la Heidelberg, un fel de „Gaudeamus igitur".

JORJ : Puțin îmi pasă mie de obiceiurile d-voastră. Eu știu că ai avut față de tatăl meu o atitudine insolentă, și-am venit să-ți cer satisfacție !

VAGABONDUL : Menții propunerea bătrânului ? Vrei să ne batem ?

JORJ : Or scuze, ori duelul !

VAGABONDUL : (Teribil) Eu, scuze nu cer ! (impresionat de accentul vagabondului, Jorj se dă un pas înapoi. Doamna și domnișoara sar de pe scaun) Alege armele ! Sabia, floreta, pistolul ! (se repede la panoplie , și ia un pistol și un iatagan) Poftim ! Ia sabia, ia pistolul ! Ce vrei. Numai decât ! Aici ! La o parte doamnelor, la o parte !

DOAMNA, D-ȘOARA : (alarmate) Nu se poate ! Ce e asta !

VAGABONDUL : Domnul vrea să se bată ! Lăsați-l să spele onoarea familiei !

DOAMNA : S-ar mulțumi cu o explicație !

D-ȘOARA : Da, cu o explicație !

VAGABONDUL : Te-ai mulțumi cu o explicație ?

JORJ : Desigur... eu...

VAGABONDUL : Bine. Scumpele mele doamne, aș dori să ne lăsați singuri. N-aveți teamă, nu i se întâmplă nimic ! (ese d-na și d-ra) Stai, te rog...

JORJ : (se așează grav) Aștept explicațiile d-tale...

VAGABONDUL : Ascultă, dragă Jorj, tactu ăsta e un fel de Motofozo. Dă-l dracului !

JORJ : (sare indignat) Ce ?

VAGABONDUL : Stai jos că n-aude nimeni ! Antipatic, mă ! Spune drept, ce tot umblă să puie bețe-n roate ? De ce nu vă lasă să vă luați ? Nu-i dă nimeni votul ! E antipatic, întâi prin meserie. De câte ori n-auzi : ce le drămuiești așa, nene, parc-ai fi spițer. Sau „lasă, d-le că ai pus niște prețui !" sau „toarnă cucoană cum se cade, că nu suntem la spițerie !" Mai pune și faptul că trebuie să-ți scoți pălăria când intri ! Vezi, prin urmare, că un farmacist nu e răsfățat ca o primadonă sau un aviator. Pe urmă, Leon mai e și scorțos de felul lui. A venit aicea mândru, ca un tată nobil de melodramă și-a pus condiții, ori renunți la primărie, or nu ți mai dau băiatul. Da ce ești tu să te precupețească așa ? păpușe, piramidon, siminichie ?

JORJ : Cum, frate, așa a spus ?

VAGABONDUL : Da ! Și după ia mi-a sărit mie muștarul, de i-am strigat : „salutare umbră veche".

JORJ : Vezi, el nu mi-a spus toate astea. Zicea că te-ai repezit așa deodată la el...

VAGABONDUL : Da ce am eu cu el, nene !... Eu vreau să vă luați și atâta. Ce e de vină bietul omul ăsta (nu fiindcă mi-e unchi), ce e de vină biata Alis (o bomboană de fată și te iubește, știi ? Spunea că se omoară). Ce ești de vină d-ta fiindcă lui tata Leon, i s-a năzărit să fie primar ? !

JORJ : Este o veche ambiție a lui.

VAGABONDUL : Bine-bine, dar tocmai aici s-o plaseze ? Altceva nu putea găsi ?

JORJ : Ce ?

VAGABONDUL : Să-l facem prefect de județ, deputat, senator !

JORJ : Crezi că s-ar putea ?

VAGABONDUL : Ce nu se poate în țara românească ? Dragă, eu îți vorbesc ca unui om din generația mea. N-am nici un interes. Noi o să trăim împreună și

după ce bătrânii n-or mai fi. Filimon trebuie să iasă primar. Nu-l mai poate întrece nimeni în popularitate, de când s-a aruncat în gârlă. Lui Leon nu i-a venit încă rândul, ce mai încoa și-ncolo. S-aștepte !

JORJ : Ai dreptate. Văd că ești un om sincer. Îți spun și eu drept că nu mai are șanse. De-aia e și furios.

VAGABONDUL : A-ha ! Ia spune !

JORJ : Într-o jumătate de ceas au venit vre-o trei inși la el, să-și retragă candidaturile. Pe lista lui erau tipii cei mai importanți din oraș. Acuma nu mai vor. Sunt niște oportuniști. Trec pe lista Filimon.

VAGABONDUL : Ce-ți spuneam eu ? Bietul unchiu, dacă-l asculta pe domnul Leon și trecea pe lista lui...

JORJ : Își pierdea alegătorii...

VAGABONDUL : Se curățau amândoi...

JORJ : Eșea paracliserul.

VAGABONDUL : Apăi !...

JORJ : Ce soluție ai ?

VAGABONDUL : Vorba e vorbă

JORJ : Vorbă !...

VAGABONDUL : Bun. Te duci la d. Leon, îl spui că nu mai are nici o șansă și să fie fericit dacă-l primește Filimon pe listă, consilier comunal. Pe urmă, la alegerile de Cameră, îmi iau eu angajamentul să-l scot deputat. Și la mine, să știi : vorba e vorbă !

JORJ : Admirabil.

VAGABONDUL : Dar, bagă de seamă, să fii energic. Nu te lăsa. „ — Nu-ți dau consimțământul ! ” „Sunt major ! ” „Te dezmoștenesc ! ” Am să muncesc ! „ — Ești un mizerabil ! ” „Nu sunt un mizerabil tăticule, fiindcă voi lupta să fii deputat ! ” Și acum să-ți mai spun : tot ce vei face, să aibă aerul că vine de la d-ta, nu de la mine ! Asta îți va da mult prestigiu în fața familiei. Tăcere ! Din duelul nostru am ieșit zdrobit. Bagă de seamă ! (intră d-na și d-ra, prudente, emoționate). Poftiți ! Am scăpat teafăr !

DOAMNA : Ce s-a întâmplat ?

JORJ : Ce trebuia. Domnul și-a cerut scuze.

D-ȘOARA : E adevărat ! (vagabondul da din umeri învins).

JORJ : N-a avut încotro !

DOAMNA : Explicațiile pe care ți le-a dat au fost suficiente ?

JORJ : Da. Mi-a spus că are deosebită stimă pentru papa, că n-a vrut un singur moment să-l jignească și că de aci înainte...

VAGABONDUL : Etc., etc. Îmi dați voie să plec ? Ași dori să-l întâlnesc pe unchiul. Am rendez-vous cu el în fața bisericii...

D-ȘOARA : (lui Jorj) Poate să plece ?

DOAMNA : (la fel) Poate să plece ?

JORJ : (mărinimos) Da !...

VAGABONDUL ! Mersi ! (ese, salutând surâzător pe fiecare în parte).

D-ȘOARA : Da știu că l-ai pus cu botul pe labe !

JORJ : Ba bine că nu ! Altminteri, pare om de înțeleș.

D-ȘOARA : Nu pot să-l sufăr !

JORJ : Da de ce ?

D-ȘOARA : Ne-a încurcat toate socotelile. Dacă nu venea el, tata era convinsă să renunțe și pân acum, aveam consimțământul d-lui Leon !

JORJ : Da lasă, că și tata prea exagerează !

D-ȘOARĂ : Găsești ?

JORJ : Desigur. În definitiv, ce a făcut el nu prea e elegant ; să puie condiții, să amestece alegerile comunale cu nunta noastră !

D-ȘOARA : Vezi, avea dreptate papa, când i-a spus : „Una e familia, alta politica. Să nu le amestecăm !”

JORJ : Și-apoi, nici eu nu sunt păpușă, să mă însor, sau să nu mă însor după cum îi vine lui la socoteală. Slavă domnului, sunt major, licențiat în drept, avocat !

D-ȘOARA : Îmi place că vorbești așa. Eu am avut același curaj. Întreabă pe mama. De câte ori nu le-am spus : nu renunț la Jorj, orice s-ar întâmpla.

JORJ : Pentru fericirea noastră, scumpă Alis, sunt gata să fac orice, să trec peste orice... Dece plângi, madam Filimon ?

DOAMNA : Sunt fericită, dragii mei ! Văd într-adevăr că vă iubiți cum se iubea numai pe vremuri. Și Alis, mititica, spunea că fără d-ta se omoară. Ce frumoasă e dragostea !.. Așa ceva nu se mai vede în ziua de azi !

JORJ : Cunosc ce înseamnă respectul datorit părinților, dar dacă papa se împotrivește încă...

DOAMNA : Acuma cred că nu se mai împotrivește : noi am renunțat la primărie !

JORJ : Ba de loc. Conu Alecu trebuie să se aleagă și tata să aștepte.

D-ȘOARA : Cum, crezi că s-ar putea una ca asta ?

JORJ : De ce nu ?

DOAMNA : Ar vrea domnul Leon să renunțe ?

JORJ : Dragă mamă și scumpă Alis, văd eu că nu mă cunoașteți destul. Eu sunt un om de legi. Mă ridic mai presus de ambițiile oamenilor. Eu vreau să văd, întâi, unde e dreptatea, să cumpănesc realitățile și pe urmă să satisfac ambițiile. De rândul acesta, papa n-are de partea lui nici realitatea, nici justiția !

D-ȘOARA : Ce frumos vorbești !

DOAMNA : Numai de nu s-ar supăra !

JORJ : Îl privește ! Am să i-o spun și lui, de altfel. Tata e jos așteaptă rezultatul duelului. Îl aud venind... E cea mai bună ocazie să lămurim toate.

LEON : (intrând) Sărut mâinile... bună ziua... N-am vrut să mă urc înainte. L-am văzut pe tânărul eșind de aici... Bravo, copilul meu !

JORJ : De ce bravo, papa ?

LEON : Domnul nepot mi-a tras un salut până la pământ. Se vede c-ai fost drastic !

JORJ : Să-ți spună dumnealor...

D-ȘOARA : Da, l-a luat repede : „Or îți ceri scuze, or ne batem în duel !”

LEON : Și verișorul ce-a spus, hai ? Și-a cerut scuze, că n-avea încotro !

DOAMNA : Ba bine că nu !

LEON : Cum rămâne atunci, cu sabia, floreta, pistolul, mitraliera și toate armele cu cari se lăuda ?

JORJ : Basmă !...

LEON : Gîlentium ! Cu domnișorul ăsta eu n-am terminat încă. Vă rog să nu vă supărați, vă e rudă, știu.... dar demnitatea mea...,

DOAMNA : Nu e nici o supărare, d-le Leon ! Ce fel de rudă, că nu l-am văzut nici odată ! Cunosc eu felul ăsta de rude...

LEON : A-ha ! Silențium !

D-ȘOARA : Papa nu ne-a vorbit nici odată de un nepot din Basarabia... Ne-am pomenit cu el din senin. Spunea că ne-am văzut la București acum trei ani. că am fost pe Calea Victoriei, la o cofetărie. Se poate, dar eu nu țin minte. Și-apoi, mie nu-mi plac trigoanele, Trebuie să fie o farsă.

LEON : Bun, bun, concordă.

JORJ : Cum ai spus, papa ?

LEON : Silențium ! O să vedeți !

DOAMNA : Din partea noastră, d-le Leon, poți să faci ce poțtești ! A venit, cu niște aere ! Și apoi ce maniere !

LEON : Puțină răbdare și veți vedea !

JORJ : Tu ești totdeauna misterios papa. Nici când ți-ai alcătuit lista nu m-ai consultat.

LEON : Da de ce să te consult ?

JORJ : Fiindcă am și eu ideile mele, relațiile mele. Îți puteam da un sfat...

LEON : Ia uitați-vă la el ! Cine să-mi dea mie sfaturi !

JORJ : Nu râde. D-ta prea mă socotești copil. Lucrurile s-au schimbat în orașul nostru. Generația nouă se ridică. Reputațiile vechi au început să se uzeze. Bagă de seamă.

LEON : Mă rog ?

JORJ : Bagă de seamă să nu faci o imprudență.

LEON : Adică.

JORJ : Să pui listă separată. Să-l combați pe d. Filimon : o să cădeți amândoi !

LEON : N-are decât să vie pe lista mea, alături de toți fruntașii orașului.

JORJ : Ești sigur de ei ?

LEON : Ce vrei să spui ?

JORJ : Mi-e frică să nu te lase !

LEON : Cum ? Și tu ?

JORJ : Nimica, eu. Dar îmi dau părerea. Cred că de rândul ăsta, ai pierdut trenul !

LEON : Ascultă tinere, mi se pare că, ridici nasul prea de vreme !

JORJ : Dragă papa, nu mă lua așa, fiindcă nu rezolvăm nimic. N-ai nici o șansă.. Toate simpatiile merg spre d. Filimon, iată realitatea.

LEON : Te iei bine cu viitorul socru. Te cam grăbești. Eu nu mi-am spus ultimul cuvânt, D. Filimon, doamnele, de asemeni, cunosc condițiile mele.

JORJ : Uite ce e, dragă papa, pe mine te rog-să mă scoți din combinațiile d-tale. Căsătoria noastră e una, polemica d-voastră alta.

LEON : Asta o spui tu !

D-ȘOARA : Am spus-o și eu tatălui meu, d-le Leon. Pe noi nu ne privesc toate lucrurile astea. Adineauri am fost de partea d-tale, voi continua să fiu de partea d-tale, dar nu suntem obiecte de compensație nici eu, nici Jorj.

JORJ : Ar trebui să-ți iasă din cap că ne mai poate despărți ceva. Hotărârea noastră e luată, fie ce-o fi ! La urma urmei, ce sunt eu, ca să mă preocupești așa ? Păpușă, piramidon, siminichie ? !

LEON : Cunosc eu demonul rău care a intrat în casa asta și v-a zăpăcit pe toți ! Am să-l descânt eu,

n-aveți grijă ! Cât despre tine fini meu, ai să-mi plătești scump această răzvrătire !

JORJ : Nu m-am răzvrătit și n-am ce să plătesc !

LEON : Îți interzic această căsătorie !

JORJ : Treaba d-tale ! Sunt major !

LEON : Am să te dezmoștenesc !

JORJ : Am sa muncesc !

D-ȘOARA : O să muncim !

DOAMNA : N-o să fie nevoie ! Zestrea fetei mele le ajunge să trăiască și la Paris. Să plecați, copii mei, săi plecați din târgul ăsta unde ați avut numai supărări ! Nu sunt pentru voi toate cancanurile astea provinciale, toate ambițiile, toate prostiile astea...

LEON : (cu sarcastică amărăciune) Mersi, madam Filimon, mersi ! Și d-ta acum ! Adineauri erați de partea mea toți și acuma ! Va fermecat pe toți nepotul din Basarabia, dar răbdare ! Am eu ac de cojocul lui !

JORJ : Înțelege, dragă papa, că d-ta ai și o meserie antipatică... un farmacist e privit cu răceală, cu ostilitate.

LEON : Meseria asta antipatică ! Te-a făcut pe d-ta, domnule avocat, simpatice domnule avocat !

JORJ : Un farmacist servește întotdeauna ca termen de comparație, când e vorba de o meschinărie. Și-apoi obligația clientului de a-și scoate pălăria, indispune, NU poți cere voturi oamenilor pe care îi umilești.

LEON : Am fost în șapte consilii și lumea și-a scos pălăria în fața mea pe stradă, n-a salutat numai borcanele mele.

JORJ : Acum s-a isprăvit. Până diseară toți candidații au să te părăsească. Nu vei putea lupta singur. LEON : Singur ! Și am să ies învingător ! V-ați pus toți în contra mea, îmi scontați prăbușirea, dar vă înșelați amar ! D-l Filimon e prin oraș... primește felicitări, cu nepotul d-sale. E glorios, e fericit ! Silentium ! Am o armă teribilă. Frumosul vis a ținut destul. În curând va veni deșteptarea.

LEON : (doamnei) Trimite, rogu-te, să-i poftescă aici, pe amândoi. E interesul lor ! Și numai decât ! (doamna ese, nedumerită) Cât despre d-voastră, tinerii mei, faceți rău că treceți dincolo de baricade (intră doamna).

DOAMNA : Am trimis...

LEON : Faci rău, doamna mea, că treci dincolo de baricade ! În curând te vei convinge că dreptatea, e de partea mea !

DOAMNA : Pentru Dumnezeu, ce vrei să spui ?

LEON : Silentium !

JORJ : Papa, ne scoți din fire pe toți !

LEON : Vrăjitorul va fi demascat !

DOAMNA : E vorba de Iliuță ?

LEON : De el și de oarecare altul ca el și de oarecare alți se folosesc de indivizi ca el !

DOAMNA : (dă din umeri) Asta e foarte complicat...

D-ȘOARA : Știi că verișorul și-a cerat scuze. A spus că te stimează foarte mult, că altădată...

JORJ : De altfel, singur ne-ai mărturisit căi te-a salutat până la pământ. Acum pot chiar să-ți spun. Știi ce planuri are tăticule ? Vrea să te facem deputat !

LEON : El pe mine. Haide-a-de ! îmi vine să râd ! (se așează în fotoliu).

JORJ : Te găsește omul cel mai impozant din județ... Am impresia că a mai făcut mulți parlamentari în viață. Susține cu drept cuvânt, că deocamdată, primar trebuie să fie d. Filimon. Dumneata vei fi al doilea pe listă ; pe urmă, toată activitatea ne-o consacram să te scoatem deputat. Nu spui nimic ? Pare că asta nu te interesează (d. Leon fluieră, cu ochii foarte departe). Fluieri, treaba d-tale. De altfel înțelege-te cu el. Îl aud venind.

FILIMON : (intră) Salutăm întreaga familie, prezentă și viitoare !

LEON : Ești bine dispus.

VAGABONDUL : Cum să nu fie, când orașul tot îl sărbătorește ca pe un erou.

LEON : Nu mai spune, te-o îi sărbătorit și pe d-ta ?

VAGABONDUL : Deocamdată, nu, fiindcă n-avea motive. Dar va veni și ziua aceea.

LEON : Și mă rog, cam cum a decurs festivitatea în așa de scurtă vreme ?

VAGABONDUL : D-le Leon, știi că d-ta semeni cu Ibsen ? Leit capul lui. Nu știam de unde să te iau,

LEON : Mersi de comparație. Ibsen ăsta a scris piese cu detectivi ?

VAGABONDUL : Nu.

LEON : Păcat.

FILIMON : Întrebai cum m-a sărbătorit orașul. Să vezi, întâi a fost manifestația cu muzici, acasă.

LEON : Știm, când a strigat poporul : să trăiască primarul nostru.

FILIMON : Așa. Pe urmă am ieșit pe stradă. Care cum mă vedea, pălăria. Unii îndrăzneau să se apropie, să-mi strângă mâna. La un colț, iacă un grangur — nu ți-l spui fiindcă ți-e prieten — „scumpe nene Filimoane, n-ai avea vr-un locșor pe lista d-tale, că nu mai candidez dincolo”.

LEON : (ironic) Auzi, domnule ! ? „dincolo” era lista mea.

FILIMON : Cam așa. Fac doi pași, altul. Tot de pe lista d-tale.

LEON : (sarcastic) Ia te uită, frate !

FILIMON : Când s-ajung la cafenea, iaca altul. „Bravo, coane Alecule, fapta d-tale...” Și așa, și pe dincolo. La urmă „nu mai candidez unde știi, viu cu d-ta dacă mă iei”...

LEON: (demonic) Auzi, frate ce de mai istorii!...

FILIMON : Ce te faci că nu știi... că ai vorbit cu ei... au venit la d-ta.

LEON : De, omul cât trăiește învață. Și cum zici c-a mai fost ?

FILIMON : La cafenea s-au sculat toți în picioare, au venit spre mine, cu mâinile sus, răsturnând scaunele...

VAGABONDUL : Eșeau oamenii din prăvălii...

FILIMON: Toate ferestrele aplaudau !

LEON : Ia te uită, domnule, - ce bucurie pe târgul nostru, fiindcă a făcut baie o haimana !

VAGABONDUL : Poftim ?

LEON : Cine știe ce borfaș adus de vânturi.

VAGABONDUL : Un nenorocit care și-a pierdut mintea, s-a aruncat în moarte și pe care d-lui l-a redat Vieții, cu prețul vieții. E un gest pe care nu-l poate face oricine. Pe d-lui îl sărbătorește lumea nu pe vagabond.

LEON : Atâta mai lipsea...

VAGABONDUL : Cel care a trecut n-are nici o importanță, Rămâne gestul celui care a rămas.

LEON : Ba eu cred că are importanță ! Una e să ceri voturile oamenilor fiindcă ai scăpat pe un om de treabă și alta să redai societății un element primejdios.

VAGABONDUL : De ce primejdios?

LEON : Fiindcă poate să facă și mâine ce a făcut până ieri.

VAGABONDUL : Și până ieri ce-a făcut ?

LEON : O escrocherie aici, o spargere dincolo, o crimă dincolo.

VAGABONDUL : (foarte tare) Nu e adevărat !

LEON : (calm) De unde știi d-ta că nu e adevărat ?

VAGABONDUL : (potolindu-se) Și d-tale cine ți-a spus că e adevărat ? D-ta vrei să compromiți pe nefericit, ca să lovești în d-lui. E un procedeu foarte elegant... n-am ce zice !

JORJ : Papa, fără dovezi nu poți arunca bănuiala asta !... Și nu e frumos să mai spui și altora... D-ta vei ieși micșorat, nu alții.

LEON : Continuă băiete, eu te ascult.

JORJ : Trebuie să renunți la orice campanie !

LEON : Și dacă vreau să lupt acuma, alegându-mi pe care le cred armele necesare, cine o să mă oprească?

FILIMON : Eu. (împăciuitor) D-le Leon, pentru obrazul nostru, pentru fericirea copiilor, nu trebuie să ajungem acolo... Cu prețul acesta, nu vreau să te mâhnesc... Văd că ții mai mult, ca mine la blestemata asta de primărie. Poftim. Eu renunț și pace... Dar să ajungem de râsul lumii !...

VAGABONDUL : Și eu vă spun că dacă' renunți d-ta, d. Leon tot nu se va alege.

JORJ : Așa e tată !... Ai rămas singur ! S-au retras toți de pe lista d-tale. Nu mai încerca !

LEON: Și eu vă spun că se vor reîntoarce toți, când voi afirma că omul scos din apă e un individ periculos, autor de spargeri și de crime, condamnat de câteva ori, urmărit de poliție, încolțit de jandarmi.

VAGABONDUL : (violent) Minciunii ! Minciună !

LEON : Nu e minciună ! Domnul meu, îmi dai voie să-ți pun o întrebare ! ?

VAGABONDUL : Mă rog !

LEON : D-ta ai avut vreodată pașaport ?

VAGABONDUL : Da !

LEON : Nu scria pe el „fața smeadă”, „barba rade ?”

VAGABONDUL : Se poate. Nu-mi aduc aminte.

LEON : Ras, tuns și frezat. Avem și noi frizeri în târg ! Ha ! Ha ! Iată-mă demonic, mii de bombe (toți se privesc nedumeriți) Și acum încă o întrebare : d-ta cunoști expresia „La englezul român” ?

VAGABONDUL: Nu!

LEON : E firma negustorilor de haine. Avem și noi dăștia în oraș. La București le zice „Cavalerul de modă din Șelari. Ha ! Ha ! iată-mă satanic, mii de trăsnete !”

JORJ : Tată, nu-nțelegem nimic, ce e asta ?

LEON : Silentium ! Așa dar, reluăm. Vagabondul de care e vorba, a fost recunoscut !

FILIMON : Aaa !

DOAMNA : Da ?... și unde e acuma ?

DOMNIȘOARA : Unde e ?

LEON : A fost arestat, a mărturisit tot !...

VAGABONDUL : Ha ! Ha ! Ha !

LEON : Dece faci atâta haz, domnule... nepot clin Basarabia ?

VAGABONDUL : Ha ! Ha ! Ha !

LEON : Domnii mei, doamnelor, nu vi se pare ciudat atâta haz ?

DOAMNA : Poate că n-ai fost bine informat, domnule Leon ?

D-ȘOARA : Poate că a fost arestat altul.

VAGABONDUL : Vagabondul salvat de d. Alexandru Filimon nu poate să fie în momentul acesta la poliție...

LEON : Poate să știi d-ta mai bine...

VAGABONDUL : Fac pariu. Mergem acolo toți și dacă îl găsești...

LEON : Inutil. Poate să mă-nșel. Dacă domnul din Basarabia e atât de sigur trebuie să știe ce vorbește.

DOAMNA : Vezi...

D-ȘOARA : (în același timp) Vezi...

JORJ : Ai confundat... ai fost greșit informat.

LEON : Da ! Da ! Am fost greșit informat. Vagabondul nu e la poliție e în casa asta în odaia asta, în mijlocul nostru, e domnul avocat Ilie Filimon, nepotul dela Chișinău !

JORJ : Ce ?

D-ȘOARA : Cum ?

DOAMNA : Ce înseamnă asta ? (tăcere generală. Toți cercetează pe vagabond care a plecat ochii).

LEON : (triumfător) Mai strigă și acum : Minciună ! A mințit. Farsa a ținut destul. Tot mâi seamăn cu Ibsen, tinere ? Salutare umbră veche !... Și-acum aveți cuvântul. Tăceți ? Parc-ați picat din cer ! Haide, d-le Jorj, vorbește, dă-mi sfaturi, d-șoara Alis doamna mea, cum vă simțiți de partea cealaltă a baricadei ? Și d-ta,

onorabile părinte al orașului, nu te știam așa de meșter în ghidușii electorale !
DOAMNA : În casa mea, așa rușine !

JORJ : Domnule Filimon, ce însemnează comedia aceasta ? Mă învățasem să te cunosc ca pe un om întreg... și acum,.. Și d-ta, domnule, cine ești, ce cauți în mijlocul nostru, ce vrei ?

(a început să însereze)

D-ȘOARA : Te rog să te explici. Ai venit nepoftit de nimeni, ca un vârtej. Ai răsturnat toate planurile noastre, te-ai amestecat în lucruri cari nu te privesc, ai compromis în ochii noștri, pe tatăl meu îl arunci batjocurei orașului, și acum taci. Unde e verva de adineauri, haide, vorbește, spune ce cauți, și mai întâi, cine ești ?

TOTIL : (înaintează spre el) Cine ești?

VAGABONDUL : (calm, într-o rază de asfințit) Sunt omul oare a văzut moartea. Eu viu de dincolo de lume. Viu cu inima nouă și cu mâinile pline de daruri, pentru fiecare. Nimeni nu poate ști câtă bunătate și câtă iubire am adus de pe celălalt tărâm și câtă forță mi-a dat o clipă de eternitate, m-am călit în apă vie și sunt mai tare decât voi toți și decât toată lumea și nimeni nu mă poate învinge, căci am învins moartea. Cât am trăit, eu n-am știut să vreau. Acum știu să vreau pentru toți din jurul meu. Fii mândru, d-le Leon de izbânda d-tale. Ai avut trei minute de glorie. Și d-ta, d-șoară, care ești atât de înverșunată împotriva mea... Și d-ta prietene, ridică-te își spune tot — și vei vedea că n-ai spus nimic. Cine sunt eu și ce vreau ? Dar ceea ce vreți fiecare din voi și n-aveți curajul să desăvârșiți. Nu mă judecați. Vreți să plec ? Deschise-mi sunt orizonturile toate ! .Cine sunt ? Dar ce vă pasă ? Ajunge că v-am dat la toți visata fericire, — păstrați-o. Nu căutați alta. Faceți ceea ce s-a hotărât și binecuvântați-mi amintirea. Iată, ușa s-a deschis singură. Mă cheamă să trec. Trec... (iese încet, în crepusculul deplin. Ceilalți îl privesc hipnotizați cum iese, și afară de d. Leon, îl urmează până aproape de ușă).

DOAMNA : S-a dus...

D-ȘOARA : Ce întuneric s-a făcut...

FILIMON : Ciudat...

JORJ: Ciudat... (se reîntoarce).

FILIMON : Avea dreptate.... Simt c-avea dreptate... (doamna aprinde lumina).

LEON : Foarte frumos... L'ați lăsat să plece...

FILIMON : Ce era să facem ?

LEON : Să-l opriți... Să dea socoteală...

FILIMON : Socoteală cui? Ce ți-a făcut ? Ce rău a făcut ? Cui i-a făcut vre-un rău ?... Mă învățasem cu el.. Când am ieșit cu el pe stradă, mi s-a părut că ani întregi umblam așa, împreună... Mi-a spus :

„Ciudat ! Tiu la d-ta, d-le Filimon, ca și cum eu te-ași fi scăpat de la moarte, nu d-ta pe mine"... Il simțeam al nostru, pentru totdeauna. Mă gândeam că azi - mâine, fata se mărită, pleacă din casa noastră. D-ta te-ai gândit vreodată d-le .Leon, la ziua când te va părăsi copilul ? D-ta nici n-ai norocul meu, să-ți trăiască soția, buna d-nă Leon. Cum s-a prăpădit ! Săi rămâi singur ! Fără tinerețe în casă... Vezi.. la asta nu te-ai gândit...

DOAMNA : Da ce te-a găsit acum, să vorbești lucruri posomorâte ? Tinerii cu tinerii, bătrânii cu bătrânii. Fiecare să-și trăiască cum îi place !

JORJ : Noi ne-am repezit adineauri cu toții la omul care s-a dus și văd că el avea dreptate, că trebuie să facem cum a hotărât... ce vrea el? Să fim mulțumiți cu toții. Eu să mă-nsor cu Alis, d-lui să fie primar, d-ta să te alegi în Cameră...

LEON : Da ? ce, are el mandatele de deputat în buzunar ?

JORJ : Parcă d-ta, ai în buzunar primăria ? Toate se cuceresc prin luptă. Vom lupta. Numai, ia spune-mi ce e adevărat cu hoțiile, crimele de care vorbeai adineaori ?

LEON : O stratagemă de-a mea, ca să-l demasc ! Da n-a făcut nimic, săracul ! Ha ! Ha !

FILIMON : Bogdaproste ! Se putea, frate ? Da cum de l-am lăsat noi să plece !... Când mai punem mâna pe el ? Cine știe pe unde-o fi umblând acum !

D-ȘOARA (care era la fereastră) : Ba nu... uite... stă, pe o bancă, sub copaci, în stradă... Nu e el ? (se apropie de fereastră d-l Filimon și Jorj) Stă de vorbă cu o femeie bătrână...

FILIMON (înduioșai) Da... El e...

DOAMNA : Eu zic să trimitem să-l cheme...

FILIMON : Da, da... Să-l cheme!... Și să nu-i mai amintim nimic. E nepotul meu... și nepotul meu vreau să rămâie...

LEON : Bine, frate, dar omul ăsta o să ne ducă de nas pe toți !

FILIMON: Să ne ducă, dacă e spre fericirea noastră!

LEON : O să răstoarne tot orașul ! (Leon trece și ajunge în fața oglinzii).

JORJ : Trebuia răsturnat de multă vreme !

LEON : Poftim ! Dar nu vedeți că vorbiți toți ca el, că nu mai aveți nici o personalitate ?...

DOAMNA : Ce să faci cu ea în orașul ăsta, d-le Leon ? Rămâneți cu noi la masă, nu-i așa ?

JORJ: (în locul tatălui său care se uită în oglindă) : Da, da... nu mai încape vorbă !

D-ȘOARA : Nu mai încape vorbă...

FILIMON : Nu mai încape vorbă !

LEON : Știi că avea ticălosul dreptate, d-le ? Leit capul lui Ibsen, așa e ? (toți aprobă). Iată-mă și Ibsen, mii de salamandre !